

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Vývoj vztahů mezi Spojenými státy americkými a
evropskými spojenci v NATO za administrativy
Donalda Trumpa**

Vladimíra Cajthamlová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Vývoj vztahů mezi Spojenými státy americkými a evropskými
spojenci v NATO za administrativy Donalda Trumpa

Vladimíra Cajthamlová

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila výhradně uvedených zdrojů a literatury.

Točnick, květen 2020

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat PhDr. Martině Ponižilové, Ph.D. za její cenné rady, trpělivost, vstřícnost, ochotu a čas, který mi věnovala při zpracovávání této bakalářské práce, i za to, že je mi vzorem ve stávajícím studiu.

Obsah

Seznam zkratk	5
Úvod	6
1 Tradice vnímání svého členství v NATO Spojenými státy americkými	9
2 Donald Trump a vývoj jeho názorů a postojů k NATO	15
3 Vývoj a proměna vztahů mezi USA a spojenci v NATO za administrativy Donalda Trumpa.....	21
3.1 Vývoj vztahů mezi USA a Velkou Británií za administrativy Donalda Trumpa.....	21
3.2 Vývoj vztahů mezi USA a Francií za administrativy Donalda Trumpa...	27
3.3 Vývoj vztahů mezi USA a Německem za administrativy Donalda Trumpa	32
3.4 Vývoj vztahů mezi USA a Tureckem za administrativy Donalda Trumpa	39
Závěr.....	45
Seznam použité literatury a zdrojů.....	49
Resumé	61
Přílohy	62

Seznam zkratek

CEPOB – College of Europe Policy Brief

ISSF – International Security Studies Forum

UVA – University of Virginia

SHAPE – Supreme Headquarters Allied Powers Europe

ECFR – European Council on Foreign Relations

CNAS – Center for a New American Security

CNBC – Consumer News and Business Channel

VJTF – Very High Readiness Joint Task Force

CDU – Christlich Demokratische Union Deutschlands

SPD – Sozialdemokratische Partei Deutschlands

Úvod

Vítězství republikánského kandidáta Donalda Trumpa v prezidentských volbách ve Spojených státech amerických se stalo přelomovým bodem v historii nejen pro samotné Spojené státy, ale i pro celý svět. Od počátku svojí existence USA hrdě vstupovaly na mezinárodní scénu a s utvořením bipolárního systému po druhé světové válce se jejich postavení vedoucí mocnosti západního bloku jen potvrdilo. Ruku v ruce se Severoatlantickou aliancí zaujaly roli jakéhosi garanta bezpečnosti jak v době studené války, tak po jejím ukončení.

Od roku 1949, kdy byla ve Washingtonu podepsána Severoatlantická smlouva, se v čele Spojených států amerických vystřídalo mnoho různorodých státníků. Podle mnoha zdrojů (viz např. Sloan 2018: 29) bylo zvolení Donalda Trumpa překvapivé, ba až poněkud zarážející. Místo bývalého prezidenta Baracka Obamy zaujal republikánský favorit s naprosto nekompromisním a otázky vyvolávajícím přístupem, který bývá často označován až za populistický (viz např. Rice – Oxley – Kalia 2018). Vzhledem k výše uvedenému postavení Spojených států amerických se tak Trumpovo počínání ve funkci pochopitelně promítá i do vnímání americké politiky členskými státy NATO na evropském kontinentě.

Nejspíš právě díky její aktuálnosti se této problematice ve svých pracích dotýká nesčetné množství autorů. Mému výzkumu velmi blízkými myšlenkami rezonuje esej Stanleyho R. Sloana (2017) s názvem *Donald Trump and NATO: Historic Alliance Meets A-historic President*, v níž charakterizuje jak prezidentovu osobnost, tak jeho zcela odlišný přístup k Alianci a jejím členům. Podobným tématem se Sloan zabývá i v již výše zmiňované knize *Transatlantic Traumas* především v kapitole *The Trump Tsunami* (Sloan 2018: 81—104) a otázku americko-evropské spolupráce řeší ve svém eseji i Ian Bond (2018). Nejvíce se mému tématu přiblížil Robert Pfaltzgraff (2017), který se stručně rozepsal o Trumpově administrativě ve vztahu s Evropou.

Tato díla jsou ovšem jen krátká shrnutí, z nichž je patrná existence reálného problému mezi americkým prezidentem a spojenci v bezpečnostní

organizaci především v Evropě. Položila jsem si proto následující otázky: *Kde konkrétně se bezpečnostní zájmy USA a jejich evropských spojenců v NATO shodují? Kde se naopak střetávají?*

Cílem této bakalářské práce je vysvětlit, jak se vyvíjely a proměňovaly vzájemné vztahy mezi Spojenými státy americkými a jejich evropskými spojenci v NATO, a to od počátku administrativy Donalda Trumpa v roce 2017 až do roku 2019. Toto časové ohraničení jsem zvolila tak, aby byla práce co nejaktuálnější. Prostředkem k naplnění cíle potom bude analýza vzájemných vztahů mezi USA a vybranými evropskými spojenci. V rámci toho představím zahraničněpolitické zájmy USA a vybraných evropských spojenců a následně jejich politiky a aktivity, jimiž si dané zájmy hájí. Díky tomuto postupu zjistím, v jakých ohledech se zájmy USA a vybraných spojenců v NATO shodují a v jakých střetávají.

V první kapitole se zaměřím na to, jakým způsobem se Spojené státy americké již po celá desetiletí existence Severoatlantické aliance angažují v jejím fungování a z jakého důvodu cítí takřka povinnost tak činit. Z této kapitoly by čtenář měl pochopit podstatu vývoje amerického zapojení do NATO a následně by měl i zaznamenat změnu tohoto vývoje s nástupem amerického prezidenta Donalda Trumpa v roce 2017.

Druhou kapitolu věnuji Donaldu Trumpovi a jeho vlivu na vývoj vztahů mezi členskou základnou NATO. Prezident USA je tradičně velmi vlivná osoba, která svými činy a argumenty působí jak na domácí občany, tak na obyvatele bezmála celého světa, a to především na ty žijící v zemích, které se Spojenými státy sdílí nějaké závazky. Pro pochopení problematiky vývoje vztahů v NATO proto čtenáři nabídnu chronologický vývoj Trumpových postojů k Alianci. Zazní zde zejména dlouhodobě opakovaná kritika jak samotné transatlantické bezpečnostní organizace, tak i členských států, a to z bezpečnostního i ekonomického hlediska.

Vzhledem ke svým stanoveným výzkumným otázkám považuji za důležité čtenáře zasvětit do problematiky, jakou řeší první a druhá kapitola, a přenést se tak do doby ještě před stanoveným výzkumným obdobím. Tyto kapitoly slouží

zejména pro pochopení, kde leží kořeny Aliance a jakým způsobem na ně působila volba nového amerického prezidenta. Vztahy mezi USA a spojenci NATO v Evropě byli totiž v předchozím období zcela odlišné od vztahů, jaké panují mezi jednotlivými spojenci dnes. Stejně tak je současný vývoj těchto vztahů za administrativy Donalda Trumpa ovlivněn právě oním historickým ukotvením vztahů mezi členy NATO.

Ve třetí kapitole provedu analýzu vzájemných vztahů mezi USA a vybranými spojenci v NATO z řad evropských mocností. Pro účely zodpovězení svých výzkumných otázek jsem si vybrala následující čtyři evropské státy – Velkou Británii, Francii, Německo a Turecko. Velká Británie, Francie a Německo jsou vnímány jako tradiční evropské, potažmo tradiční světové mocnosti. Turecko sice není tradiční evropskou mocností, bývá však označováno za rostoucí světovou mocnost (viz např. Ataman 2018) a významnou roli hraje i v evropské politice, ostatně disponuje i druhou největší armádou v rámci NATO (Duffin 2019). Postupně představím všechny uvedené spojence, jejich zahraničněpolitické zájmy a následně k danému spojenci doplním, v čem se rozcházejí zájmy a politikami Spojených států amerických za administrativy Donalda Trumpa a v čem se naopak shodují. V závěru práce představím výsledky svého výzkumu a objasním, jak a v důsledku čeho se vztahy mezi USA a klíčovými evropskými spojenci v NATO měnily.

Toto téma jsem si vybrala vzhledem k jeho aktuálnosti a akutnosti. Šíření osvěty o této problematice by se nemělo zanedbávat, jelikož se nás jako členů Severoatlantické aliance a obyvatel samotného centra Evropy úzce dotýká. To, co se odehrává v současnosti, zpravidla vždy ovlivní budoucnost, stejně jako minulost dozajisté ovlivňuje současné světové dění. Již po několik desetiletí je budoucnost evropské obrany a bezpečnosti vložena do rukou Severoatlantické aliance, v rámci níž členské státy kooperují, sdružují se a diskutují. Jaká je tedy budoucnost Aliance na základě aktuálního dění mezi členy NATO? Na tuto otázku bohužel nemohu odpovědět. Na základě mého výzkumu by si ovšem čtenář sám měl vytvořit vlastní vizi o tom, jaký průběh bude mít vývoj vztahů v rámci Severoatlantické aliance do budoucna.

1 Tradice vnímání svého členství v NATO Spojenými státy americkými

Po skončení druhé světové války mezinárodním systémem rezonovala otázka bezpečnosti. Tehdy již všichni pochopili, jak obrovskou drtivou silou válka disponuje. Těžko bychom hledali někoho, kdo by se v té době lačně hnal za novým válečným konfliktem. Právě proto svět zahltila nová obava z nadcházející studené války. Naprosto vyčerpané státy se tak začaly domáhat instituce, která by jim zajistila především bezpečnost a svobodu. Svrchovaného aktéra, jenž by na ně z hůry dohlížel a svou přítomností by pomáhal udržet globální mírový stav.

Netrvalo dlouho a taková bezpečnostní organizace spatřila světlo světa. Roku 1949 dvanáct zakládajících států¹ podepsalo Washingtonskou smlouvu, spíše známou jako Severoatlantická smlouva, na základě jejíhož podpisu vznikla Severoatlantická aliance. Spojené státy americké byly mezi prvními, kdo položili základní kámen NATO. Právě proto pocítují nutnost aktivního zapojení se do Aliance se svými evropskými spojenci. Za sedmdesát let existence NATO pojí členské státy silné pouto. Pokud se chceme ovšem zaměřit na vývoj vztahů mezi Spojenými státy americkými a jejich evropskými spojenci v NATO za administrativy současného amerického prezidenta Donalda Trumpa, považují za vhodné si osvěžit vývoj euro-amerických vztahů v rámci NATO v uplynulých letech.

Vznik Severoatlantické aliance leží na pozadí událostí, které se odehrály především v posledních dvou letech před jejím založením. Tehdejší prezident Harry S. Truman dal na počátku roku 1947 ve svém projevu najevo, že se americký pohled na zapojování se v regionálních konfliktech odehrávajících se mimo západní hemisféru jasně proměnil. Tehdejší izolacionismus, představující základní pilíř zahraniční politiky USA, postupně nahradila Trumanova myšlenka šíření pomoci i v ostatních částech světa. Čili od politiky neangažovanosti, kdy se USA vyhýbaly navazování jakýchkoliv aliancí, ji najednou Harry Truman vedl

---

¹ Signatářskými státy byla Belgie, Dánsko, Francie, Island, Itálie, Kanada, Lucembursko, Nizozemí, Norsko, Portugalsko, Velká Británie a Spojené státy americké.

k pomoci ostatním lidem v zisku svobody, na níž má každý právo.² Největší hrozbu on sám, potažmo celé Spojené státy, viděly v rozšiřujícím se komunismu a expanzionistických sovětských nárocích. Nejprve USA pod Trumanovým vedením poskytovaly finanční pomoc Řecku a Turecku právě proti komunistickému rozmachu. Následně roku 1948 Harry Truman vydal Plán evropské obnovy, dnes známější pod pojmem Marshallův plán. Téhož roku potom americkým senátem prošla tzv. Vandenbergova rezoluce (Vláda ČR 2009), která tvoří jakýsi předpoklad vzniku instituce sdružující regionální bezpečnostní struktury. Tato rezoluce byla základem pro vznik smlouvy o NATO. Tu výše zmiňované zakládající členské státy podepsaly ještě téhož roku a nabyla platnosti roku 1949.

Rozhodnutí Harryho S. Trumana učinit ze Spojených států amerických zakládajícího signatáře smlouvy o NATO zajisté ovlivnily události odehrávající se v Evropě roku 1948 jako komunistický puč v Československu a blokáda Berlína (NATO nedat.). Není divu, že takové historické převraty přesvědčily USA o tom, že Evropané potřebují jejich pomoc. O několik let později začaly být na evropský kontinent vysílány americké jednotky na ochranu svobodné Evropy³. Sovětský svaz vzápětí na tuto Alianci reagoval vytvořením zrcadlové organizace Varšavské smlouvy.

Počínaje generálem Dwightem Eisenhowerem a jeho nástupem do funkce prezidenta USA v roce 1952, všichni jeho následovníci v úřadu viděli výhody, které z Aliance mezi USA a evropskými spojenci vyplývají (NATO nedat.). S pádem berlínské zdi se spojenecké pouto pouze utužilo a prokázalo se, že sympatie mnoho států Varšavské smlouvy směřují právě k Severoatlantické alianci, k níž se po pádu Sovětského svazu v roce 1991 řada z nich přidala.

---

² Již George Washington varoval hrdý americký národ před navazováním jakýchkoliv smluv, které by Spojené státy zavazovaly k obraně států mimo západní polokouli. Politiku izolacionismu byla Amerika prvně nucena opustit až v první světové válce, kdy prezident Woodrow Wilson začal prosazovat své ideály (viz např. Norwich University Online 2017). Americký izolacionismus upadl v zapomnění právě až s nástupem Harry S. Trumana po druhé světové válce.

³ Prvním velitelem, který vedl spojené alianční síly SHAPE v Evropě, se stal v roce 1950 generál Dwight Eisenhower SHAPE Planning group se skládal ze zástupců jednotlivých členských států NATO. Ti měli dohromady dohlížet na bezpečnost na evropském kontinentě. Faktem ovšem je, že v roce 1951 bylo ze 150 zástupců členských států v SHAPE 101 Američanů (NATO nedat.).

S pádem SSSR a komunistických režimů ve střední a východní Evropě se však Aliance ocitla bez účelu. Spojenci na západní polokouli si vytvořili tuto organizaci, aby společně vyrovnávali a potlačovali sovětskou agresi a rozmach komunismu na Východě. V devadesátých letech minulého století se začínaly objevovat otázky, jakým směrem se NATO bude ubírat dále. Na berlínském summitu v roce 1996 byla uznána existence jakési „evropské obranné identity“ v rámci NATO (Zarka 1997: 88). V návaznosti na to autor též sděluje, že je zapotřebí, aby NATO renovovalo své struktury a přizpůsobovalo je novým geopolitickým výzvám, které mohou nastat v dalších letech.

Nyní, o dvě desítky let později, se nacházíme v době, kdy se o evropské identitě v rámci NATO stále hovoří. Evropané stále věří v to, že bezpečnost a obrana je jejich hlavním pojítkem se Spojenými státy v rámci NATO. O takové evropské obranné identitě ovšem můžeme uvažovat, čteme-li audit ECFR zpracovaný dvojicí autorů Shapiro a Witney (2009: *passim*), který pojednává o americko-evropských vztazích. Autoři zde zmiňují evropské snahy o vytvoření svých vlastních obranných a bezpečnostních institucí, jimiž by bylo vyváženo rozhodovací centrum NATO. To je sice již od dob studené války ovládáno spíše ze strany USA, na druhou stranu, jak Shapiro a Witney (2009: 23) rovněž zmiňují, Evropa ve své podstatě dále spoléhá na ochranu ze strany USA výměnou na solidaritu v otázkách amerických zahraničních afér, stejně jako tak činila už za studené války.

K porozumění podstaty vztahů mezi USA a evropskými spojenci v NATO za administrativy Donalda Trumpa je zapotřebí si osvěžit vývoj těchto vztahů zejména v době jeho posledních dvou předchůdců – George W. Bushe a Baracka Obamy. Stejně jako jejich předchůdci, i oni viděli v Alianci mezi transatlantickými spojenci podstatnou část americké zahraniční politiky a zároveň svou vlastní bezpečnost.

Vztah bývalého amerického prezidenta George W. Bushe k NATO byl víc než kladný. Podporoval ho, věřil v opodstatnění jeho existence. Z jeho úhlu pohledu se v Alianci zrcadlila možnost spolupráce mezi velkými i malými národy. Členské státy této vojenské iniciativy navíc vnímal spíše jako přátele,

než jen čistě spojence. Důkazem toho jsou jeho přívětivá slova, která použil při vítání nových partnerů v NATO v roce 2004⁴. „*Státy, které dnes vítáme, byly přáteli [Spojených států amerických] ještě dříve, než byly spojenci, a byly spojenci v akci ještě před tím, než se stali spojenci díky dohodě,*“ uvedl v tomto proslovu George Bush mladší (cit. dle NATO 2004). Vytvořením NATO byla zároveň vytvořena aréna, kde spolu mohou všichni hovořit a být si sobě rovni. Takové stanovisko George W. Bush ctil, a právě proto na návštěvě v Rize roku 2006, dva roky po vstupu Lotyšska do NATO, promluvil k lotyšskému lidu:

„Jako členové NATO jste důležitou součástí nejučinnější multilaterální organizace na světě a zároveň nejdůležitější vojenské aliance v historii. Jako členové NATO už nikdy nebudete stát sami v obraně vaší svobody a už nikdy nebudete okupováni zahraničními silami“ (cit. dle Office of the Press Secretary 2006).

Postoj Baracka Obamy k NATO se příliš nelišil. Své stanovisko vůči Alianci jasně vylíčil během rozhovoru s německou kancléřkou Angelou Merkel v roce 2016:

„Naše aliance s našimi partnery v NATO je základním stavebním kamenem americké zahraniční politiky již téměř 70 let – v dobrých časech a ve špatných a napříč prezidenty pocházejících z obou stran [republikány i demokraty, pozn. autora] – protože Spojené státy americké mají primární zájem v evropské stabilitě a bezpečnosti“ (cit. dle Office of the Press Secretary 2016a).

Oba postoje, Bushův zaznívající z projevu v Lotyšsku a Obamův při rozhovoru s Angelou Merkelovou, odděluje desetiletá prodleva, a přesto se za tu dobu přístup amerického prezidenta (potažmo amerického lidu, který si daného prezidenta nepřímo zvolil), ve své podstatě vůbec nezměnil. NATO bylo po

---

⁴ Členská základna NATO v roce 2004 byla rozšířena o státy Bulharsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

celých deset let vnímáno jako elementární bezpečnostně obranná organizace a aréna k navazování vztahů mezi jednotlivými spojenci.

Barack Obama při tiskové konferenci po varšavském summitu NATO v červenci roku 2016, což byl zároveň jeho poslední rok v úřadu amerického prezidenta, zmiňoval obavy z narůstajícího počtu nových globálních hrozeb, jako jsou teroristické útoky. *„V tomto náročném okamžiku chci využít této příležitosti jasně ustanovit, co se nikdy nezmění – a to je neochvějný závazek Spojených států amerických k bezpečnosti a obraně Evropy, k našemu transatlantickému vztahu, k našemu závazku k naší společné obraně,“* uvedl Obama při zahájení tiskové konference v Polsku (cit. dle Office of the Press Secretary 2016b). Po takových slovech, která zazněla z úst tehdejšího amerického prezidenta Baracka Obamy, by těžko tehdy někoho napadlo, že by se někdy mohl vztah transatlantických spojenců pokřivit, natož aby se někdo obával o porušení závazku USA vůči svým spojencům v Evropě.

Poté ovšem přišlo procitnutí v podobě nástupu republikánského favorita Donalda Trumpa do funkce prezidenta Spojených států amerických. Kandidáta, který s dávkou kritiky sdělil světu, že je NATO *„zastaralé“* (cit. dle Parker 2016) a přitom o pouhý rok později již z pozice prezidenta označil NATO za *„již ne dále zastaralé“* (cit. dle Struyk 2017). Navíc následujícího roku po summitu v Bruselu Trump (cit. dle The White House 2018) uvedl:

„[...] věřím v NATO. Myslím, že NATO je velice důležité – možná ta nejdůležitější [aliance], která byla kdy stvořena.“

Skoro jako by se negativní postoj Donalda Trumpa vůči Severoatlantické alianci s každým nadcházejícím rokem obracel pozitivnějším směrem. Svou počáteční ostrou kritikou se ovšem zařadil rovnou na první příčku v pořadí amerických prezidentů, kteří se takto vymezili proti Alianci.

O proměně Trumpova vztahu k NATO jasně promlouvá i jeho výrok po summitu NATO v Bruselu:

„[...] *Od Ronalda Reagana po Baracka Obamu, [prezidenti USA, pozn. autora] přišli a řekli ‚[...] dělejte, jak nejlíp umíte‘ a odešli. Nikdo s tím nic nedělal. A dostalo se to až do bodu, kdy USA platilo 90 % NATO. A to není fér. To se změnilo. [...] A oni [američtí spojenci v NATO, pozn. autora] souhlasili s tím, že budou platit více a souhlasili, že budou platit více a rychleji*“ (cit. dle The White House 2018).

Nelze zde hovořit pouze o vztahu amerického prezidenta Donalda Trumpa k NATO jako takovému, spíše o vztahu celé americké administrativy pod vedením Donalda Trumpa. Prezident má ve Spojených státech velmi silné postavení, jeho názor tak v tomto případě zastupují myšlenky americké zahraniční politiky vůči NATO celkově.

2 Donald Trump a vývoj jeho názorů a postojů k NATO

Když se v listopadu roku 2016 stal vítězem prezidentských voleb ve Spojených státech amerických Donald John Trump, celý svět zůstal ohromen tímto výsledkem. Zvítězil muž, který žije americký sen. Má více než dostatečné množství financí, možná i díky nim také velký vliv a oporu ve své rodině. Právě to jsou faktory, které se zapříčinily o jeho výhru. Ačkoliv nedisponuje nijak ohromujícím řečnickým talentem a za jeho výroky se častokrát skrývá celá řada kontroverzí, dokázal americkým občanům vštípit své ideály a oni tak byli ochotni uvěřit v jejich pravdivost. Většinou bývá označován za velice sebevědomou osobnost, jež obdivuje všechny silné vůdce a chce být za každou cenu jedním z nich.

Mám-li se dobrat k cíli práce, jehož náplň se pohybuje v rozmezí let 2017—2019, považuji za nevyhnutelné vysvětlit čtenáři, jaké názory Donald Trump zastával ještě před tímto časovým vymezením, tedy než se stal prezidentem USA. Po celou dobu svého působení v populární sféře totiž Trump ostře kritizuje Severoatlantickou alianci. Proti ní se otevřeně vymezil již v roce 1987, když poprvé zvažoval kandidaturu na prezidenta USA. Tehdy několika novinám zafinancoval uveřejnění svého otevřeného dopisu americkým občanům na téma: proč by měla Amerika přestat platit na obranu zemí, které si mohou dovolit svou vlastní obranu (Ben-Meir 2015). V něm se vyhradil proti ostatním státům, které dlouhodobě čerpají výhody z činů Spojených států, a nezapomněl dodat působivý prvek: „*Svět se směje americkým politikům, protože bráníme lodě, které nám nepatří, převážíme ropu, kterou nepotřebujeme, sháníme spojence, kteří nám nepomůžou*“ (cit. dle Ben-Meir 2015). Takovou taktiku a své motto *Make America Great Again* současný americký prezident využívá dodnes.

Tenkrát se rozhodl nekandidovat, svou možnou angažovanost v politice ale opět nakouzl v rozhovoru pro populární Playboy Magazine v roce 1990. V něm se sice vyjadřoval mimo jiné k mnoha zahraničně-politickým otázkám, avšak možnost kandidování na prezidenta Trump zamítnul. „*I kdybych na prezidenta někdy kandidoval, dařilo by se mi líp jako demokratovi než*

republikánovi, [...] ale pracující muž by mě volil. Jemu se líbím“ (cit. dle Plaskin 1990). Obě strany finančně podporoval, v primárních prezidentských volbách roku 2016 ovšem nakonec kandidoval za Republikánskou stranu.

Donald Trump zvažoval svou kandidaturu po roce 1987 ještě dvakrát, a sice v roce 2000 a 2004. Roku 2000 krátce kandidoval za Reformní stranu, o čtyři roky později zvažoval účast ve volbách za republikány, následně se označil za demokrata, ale poté v dalším volebním období podpořil republikánského kandidáta Johna McCaina. Kandidaturu zvažoval i roku 2012, kdy ale nakonec podpořil republikánskou volbu Mitta Romneyho. Není tedy divu, že když na začátku roku 2016 Donald Trump veřejně prohlásil, že zvažuje kandidaturu na prezidenta, většinou se nad tím nikdo nepozastavil a lidé brali jeho výrok jen za snahu o zviditelnění „Trumpovy značky“ (Calmes nedat.).

V posledních dvaceti letech jako by Trump bedlivě sledoval dění na politické scéně, vybíral strany a vyčkával na správný okamžik, kdy kampaň rozjede. Jako počátek jeho snahy ucházet se o prezidentskou funkci můžeme pozorovat v momentě, kdy začal zpochybňovat americký původ tehdejšího prezidenta Baracka Obamy, kterého o několik let později ve funkci vystřídal.

Když se Donald Trump rozhodl neucházet o prezidentskou židli ve volbách roku 1988, jako by se na čas stáhl z politické scény a dalších argumentů proti Severoatlantické alianci nalezneme jen pomálu. To se ovšem změnilo, když Trump bezmála po třiceti letech začal o post znovu bojovat.

Tentokrát přišel s rozsáhlou kampaní, v rámci níž se začal vůči Alianci zřetelně vymezovat. Prvně tak učinil v březnu 2016 v rozhovoru pro Washington Post. Zde spíše než NATO jako takové kritizoval fakt, že se v něm Státy účastní více než ostatní aktéři. Jako příklad použil ruskou anexi Krymu na Ukrajině a absence spolupráce Německa s Aliancí v této problematice, v souvislosti s čímž poté dodal, že americké sankce proti Rusku by ponechal, ale rád by viděl i ostatní, aby se snažili. Německo je blíže Ukrajině a disponuje dostatečnou vojenskou silou. Proč by tedy na Ukrajinu měly zasahovat USA a ne příkladem zmiňované Německo? V tomto rozhovoru Donald Trump uvedl (cit. dle Post Opinions Staff 2016):

„[...] platíme stovky miliónů dolarů na podporu ostatních zemí, které jsou teoreticky bohatší než my [...] když se podíváte na Německo, když se podíváte na Saúdskou Arábii, když se podíváte na Japonsko, když se podíváte na Jižní Koreu [...] utrácíme miliony dolarů na Saúdskou Arábii, která nemá nic než peníze. [...] Vstoupil bych teď do toho a vytvořil s nimi velmi odlišné dohody.“

Hlavními pilíři jeho kritiky vůči Alianci se tak staly státy, kteří dle Trumpa nepřispívají férovou částkou na kolektivní obranu v rámci NATO, a potřeba vyjednat zcela nové dohody tak, aby Spojené státy americké nevydávaly přebytek financí do společných projektů. Stejně jako ve výše zmiňované první Trumpově kritice NATO v roce 1987, i ve své kampani jako kandidát na post prezidenta Spojených států amerických opakovaně poukazoval na jasnou neférovost⁵ daných pravidel v rámci NATO.

Ačkoliv byl tehdy ještě podnikatel Donald Trump bezesporu velice bohatý muž, svojí demokratické sokyni Hillary Clinton svou kampaní jen těžko šlapal na paty. Chyběly mu jak finance, tak i členové týmu. Přesto však dokázal zapůsobit na americké občany svou jednoduchou, zato přesnou, rétorikou.

Když v rámci své kampaně navštívil město Racine v americkém Wisconsinu, vyšvihl svou vyhraněnost proti Severoatlantické alianci na mnohem vyšší příčku než doposud. Celý svět obletěla zpráva o Trumpově projevu, v němž explicitně označil NATO za zastaralé. Dle jeho názoru bylo stvořené proti již neexistujícímu Sovětskému svazu, nikoliv proti terorismu, a nevadilo by mu, kdyby se rozpadlo (viz např. Parker 2016). Za tento výrok se na něj pochopitelně snesla vlna nesouhlasu z mnoha stran. Velkým oponentem mu tehdy byl jeho největší rival v rámci Republikánské strany Ted Cruz, který odvětil, že NATO je naopak potřeba zachovat a bojovat v rámci něj s terorismem, stejně jako s jeho pomocí vyvažovat ruský vliv (Parker 2016). Stejně tak na jeho výrok zareagovala

---

⁵ Neférovost v rámci plateb na společnou obranu dle Donalda Trumpa spočívala v nevyvážené výši příspěvků od členských států, v jejímž důsledku USA platí zdaleka největší částku ze všech. Opačným pólem jeho tvrzení může být fakt, že USA sice přispívá největším finančním obnosem, za to má ovšem daleko silnější ekonomiku než ostatní členské státy NATO.

i Hillary Clinton s výrokem: „*NATO je obecně jednou z nejlepších investic, které kdy Amerika udělala*“ (cit. dle Dews 2016).

Problematické postavení kandidáta Donalda Trumpa vůči Severoatlantické alianci se potvrdilo s jeho vyjádřením o možném nebránění ostatních členů NATO v případě útoku (McCurry 2016). Stěžejní součástí smlouvy o NATO je článek 5, který podepsané zavazuje ke kolektivní obraně. Čili je-li jeden z členských států Aliance napaden, podle smlouvy jsou ostatní členové povinni mu pomoci s obranou proti agresorovi. Když tedy možný budoucí prezident sdělí světu, že za jeho mandátu by Spojené státy nemusely ostatním členům NATO automaticky pomoci s obranou, okamžitě se z toho stala hlavní událost napříč všemi světovými médii.

Článek 5 smlouvy o NATO byl přitom v minulosti využit pouze jednou, a to po koordinovaných teroristických útocích na sídla Světového obchodního centra právě v americkém New Yorku. Tyto údery vedené islamistickou organizací al-Káida 11. září 2001 otrásly nejen americkým národem a zbytkem světa, ale vyburcovaly i členské státy NATO k jednání.

Thomas Wright, ředitel Projektu mezinárodního pořádku a strategie, označil Trumpovy výroky z července 2016 za nebezpečné, ba až nezodpovědné, na prezidentského kandidáta. Obratem Wright charakterizoval nastávající situaci (cit. dle Dews 2016):

„Kdyby byl [Donald Trump, pozn. autora] zvolen, mohlo by to potenciálně zračit velmi brzkou závažnou krizi, protože by vyvstaly reálné pochyby o tom, zda Spojené státy americké dodrží své závazky v Evropě a Asii“.

V reakci na Trumpův výrok z roku 2016, kdy jako kandidát vyřknul myšlenku možného nebránění ostatních členů v Alianci, rázem vznikla celá řada nejrůznějších komparací stávajícího republikánského kandidáta a Ronalda Reagana, dosud nejvyzdvihovanějšího republikánského prezidenta v americké historii. Ten Alianci naopak vždy pevně obhajoval. Jak píše například Brent Budowsky (2018) pro internetové zpravodajství The Hills, Reagan zastával

demokratické ideály této aliance spojující západní demokracie a byl jedním z jejích největších podporovatelů. Koneckonců to byl právě on, kdo bránil demokracii nejen na západní polokouli, ale roku 1987 se zapsal do historie svým projevem namířeným k tehdejšímu sovětskému prezidentovi Michailu Gorbačovovi s jasným apelem na stržení berlínské zdi. Svými protialianční výroky si tak Donald Trump vysloužil poněkud kontroverzní postavení. Oproti Reaganově úsilí bránit a ochraňovat principy demokracie to na veřejnost může působit, a v mnohých případech také působí, jako by Trumpovi o zachování Aliance, a demokratičnosti celkově, vůbec nešlo.

Proti čemu se však kandidát Donald Trump v tomto rozporu vůči Alianci natolik vymezoval? Především proti těm členům, kteří nepřispívají na společnou obranu v rámci NATO tolik co Spojené státy. Na summitu Severoatlantické aliance ve Walesu v roce 2014 si její členové stanovili výši příspěvku na společnou obranu na 2 % HDP každého členského státu. V rozmezí let 2014—2019 ovšem tuto hranici nepřekročila ani polovina z nich (viz příloha č. 1)⁶. Z takového grafu lze vyčíst, že Spojené státy americké opravdu přispívají na společnou obranu mnohem víc než například Německo, které Trump pro tuto skutečnost kritizoval již ve výše zmiňovaném otevřeném dopisu americkým občanům v roce 1987.

Z pozice kandidáta na prezidenta Donald Trump několikrát veřejně sdělil, že jeho primární ambicí je porazit Islámský stát. V Youngstownu (ČT 24 2016) potvrdil, že by jako hlava USA v této oblasti spolupracoval se Severoatlantickou aliancí. Z toho vyplývá, že spíše než o její definitivní zničení šlo tehdy Trumpovi o její modernizaci a přizpůsobení novému světovému pořádku.

Není divu, že když Donald Trump v listopadu 2016 zvítězil v prezidentských volbách, všichni se začali ptát, jaký to bude mít vliv na Evropu, již NATO zajišťovalo bezpečnost bezmála od konce druhé světové války. Ti optimističtější vyčkávali na reálné činy nastávajícího prezidenta, internet ale zaplavily teoretické úvahy převážně pesimistického rázu. Ve svém článku se

---

⁶ Stanovenou hranici sice překročilo pouze několik členských států NATO, faktem ale je, že výdej členských států na obranu v rámci NATO stoupl o 69 milionů USD od roku 2016 (The White House, nedat.). I to se zjevně zapříčinilo o prezidentovu pozdější změnu percepce této vojenské aliance.

londýnský novinář Frank Langfitt (2016) zamýšlí nad následujícím dění v rámci NATO za Trumpovy administrativy, přičemž největší obavy má pochopitelně z kandidátova opakovaného zpochybňování klíčových hodnot této bezpečnostní aliance. Autor zde cituje mimo jiné i bezpečnostního analytika Bruno Letea, který vidí zvolení Donalda Trumpa jako konec americko-evropských vztahů. K tomu Lete (cit. dle Langfitt 2016) ještě dodává: „[...] *v podstatě jsme ztratili* [tj. Američané, pozn. autora] *našeho jediného přítele na planetě* [tj. Evropu, pozn. autora].“

V momentě, kdy svět obletěla zpráva o vítězství republikánského kandidáta Donalda Trumpa, jako by se nejen USA, ale s nimi i celý svět rozdělil na dva tábory. Jeden protrumpovský, druhý protitrumpovský. Jako každý americký prezident, i Donald Trump začal vykonávat svoji funkci k 1. lednu nového roku, v tomto případě roku 2017. Ve svém inauguračním projevu ze dne 20. 1. 2017 zmínil, že plánuje posílit staré aliance, stejně jako vyjednat nové, více zaměřené proti terorismu (Borger 2017). Ačkoliv zde NATO explicitně nezmiňuje, patrně se jedná o narážku na jeho zamýšlenou modernizaci.

Po uplynutí necelých čtyř měsíců od nástupu do funkce Donald Trump prohlásil, že NATO „*již není dále zastaralé*“ (cit. dle Struyk 2017). Učinil tak po schůzce s generálním tajemníkem Severoatlantické aliance Jensem Stoltenbergem v Bílém domě ve Washingtonu. Podle Trumpa nyní NATO do svého programu zahrnuje i ochranu proti terorismu a změnilo se (Struyk 2017).⁷ James Mattis, ministr obrany USA, i přesto apeloval na ostatní členské státy NATO, aby ukázaly podporu Alianci a jejímu principu kolektivní obrany (Gramer 2017). Jak se tedy situace americko-evropských vztahů v rámci Severoatlantické aliance vyvíjí dále? Kde se zájmy jednotlivých spojenců NATO s představami Donalda Trumpa v administrativě USA střetávají a v čem se naopak shodují? Na čem tedy závisí další spolupráce mezi spojenci a jak jí docílit?

---

⁷ Vzhledem k jeho příspěvku na sociální síti Twitter (viz příloha č. 2) z března 2016 je však patrné, že si Trump za svým tehdejší výrokem pevně stál. Svůj twitterový účet využíval k mobilizaci voličů již jako součást své kampaně a ve své twitterové diplomacii pokračuje doposud.

3 Vývoj a proměna vztahů mezi USA a spojenci v NATO za administrativy Donalda Trumpa

Pro naplnění svých výzkumných otázek jsem vybrala čtyři evropské aktéry, na nichž budu demonstrovat proměnu vztahů mezi nimi a americkou administrativou v prvních dvou letech Trumpovy vlády. Jedná se o Velkou Británii, Francii, Německo a Turecko. Všechny čtyři státy jsou z historického hlediska velice zajímavé. Velkou Británii, Francii a Německo jsem do výběru zařadila coby tradiční mocnosti Evropy a zároveň i tradiční světové mocnosti. Turecko sice není tradiční evropskou mocností, ale v současnosti je řazeno mezi rostoucí světové mocnosti a samo sebe považuje za centrální mocnost regionu východní Evropy, potažmo Blízkého Východu.

Velká Británie a Francie jsou bezesporu obě bývalé světové velmoci s bohatými dějinami kolonialismu. Německo, významná evropská mocnost, po staletí formovala vývoj na evropském kontinentě, v rámci něhož byla otázka obrany, zejména potom proti německým rozmachům, diskutována celé desítky let. Posledním zkoumaným subjektem bude Turecko. To se přirozeně zařadilo do mého výběru amerických spojenců v NATO na evropském kontinentě, jelikož disponuje druhou největší armádou v Alianci.

3.1 Vývoj vztahů mezi USA a Velkou Británií za administrativy Donalda Trumpa

Britsko-americké vztahy měly vždy velmi specifické rysy. Jejich vývoj šel souběžně s vývojem britského kolonialismu, vůči němuž se Spojené státy vždy vymezovaly. Od nepřátelství v 18. století se jejich vztah postupně přesunul do stádia, které tehdejší lídr britské opozice Winston Churchill ve 40. letech označil jako tzv. *special relationship*⁸. Takový vztah založený převážně na kulturním pojítku a sdílených, nejen historických, hodnotách přetrvává mezi oběma aktéry

---

⁸ Ačkoliv je britskými a americkými médii *special relationship* často omílán a zdůrazňován, existuje řada autorů, kteří zastávají opačné stanovisko. Podle Alasdaira Soussiho (2017), redaktora katarského zpravodajství Al Jazeera, může být tento „zvláštní vztah“ pouze subjektivním vyjádřením bývalého britského ministra Winstona Churchilla, jehož matka byla amerického původu. Americký senátor Scott Lucas (cit. dle Soussi 2017) je toho názoru, že se tímto výrokem z roku 1946 snažil Churchill pouze povzbudit americkou podporu k tomu, aby Británie převzala kontrolu nad Evropou.

dodnes.⁹ Obzvláště v rámci bezpečnosti spolu tito dva aktéři vydatně spolupracují už celé desítky let.¹⁰

Americko-britský „zvláštní vztah“ ovšem nevnímáme pouze z pozice tradičního pozitivního vztahu britského premiéra s americkým prezidentem. Zvláštní vztah můžeme pozorovat v souvislosti se spoluprací na obraně a bezpečnosti mezi těmto dvěma zeměmi. Jak ve svém výzkumném dokumentu uvádí Richard Reeve (2018), člen Oxfordské výzkumné skupiny, spolupráce těchto zemí na bezpečnostní a obraně úrovni je postavena na čtyřech pilířích – sběr a šíření vědomostí, jaderné zbraně, loďstvo a speciální jednotky. Reeve v dokumentu také uvádí, že na britských ostrovech se nachází celá řada amerických vojenských základen, v USA bychom ovšem nenašli jedinou čistě britskou základnu. Z Velké Británie ovšem do USA putuje spousta personálu britského Ministerstva obrany. Ve většině amerických základen je uloženo britské vojenské příslušenství a dochází zde k tréninku spřátelených vojsk. Mezi dvěma spojenci tedy dochází k intenzivní výměně informací a know-how, stejně jako k propůjčování fyzických osob ať už pro vědecké, vojenské či jiné účely.

Jakub Rerich ve svém článku pro Český rozhlas Plus (2017) označil americko-britský *special relationship* jako „zvláštní vztah s občasnými otřesy“. Zmiňuje zde úzký vztah mezi americkým prezidentem Ronaldem Reaganem a britskou premiérkou Margaret Thatcher v 80. letech minulého století¹¹, stejně jako vyzdvihuje britského premiéra Tonyho Blaira s americkým prezidentem Billem Clintonem a jejich společný zásah v Kosovu roku 1999.

Takové občasně otřesy, o kterých Rerich píše, můžeme vnímat i za současné americké administrativy pod vedením Donalda Trumpa. Jako první takový otřes, který se odehrál krátce po nástupu Donalda Trumpa do úřadu, můžeme považovat rozsáhlé protesty odehrávající se jak v centru Londýna, tak

---

⁹ Tehdejší opoziční lídr Winston Churchill pojem *special relationship* poprvé použil ve svém projevu o železně oponě 5. března 1946 na Westminsterské univerzitě ve Fultonu, Missouri, USA (winstonchurchill.org nedat.).

¹⁰ Např. v 50. letech minulého století za druhé Churchillovy vlády díky společnému nastavení hodnot získala Velká Británie od USA „recept“ na jaderné zbraně. Stala se tak třetí zemí na světě, která vlastnila jaderné zbraně.

¹¹ V té době se hovořilo o tzv. *extra special relationship* mezi těmto dvěma partnery. Reagan ji tehdy označil za nejlepší osobu v Anglii a Thatcher Reagana jako druhého nejdůležitějšího muže svého života.

napříč celým Spojeným královstvím roku 2017. Tehdy svůj nesouhlas vyjádřili nejen britští občané původem ze států Blízkého východu, a to především vůči Trumpově protiimigrační politice¹² a následné pozvánce na návštěvu Velké Británie, jež americký prezident obdržel od soudobé premiérky Theresy Mayové. Proti Trumpově státní návštěvě Londýna vznikla i petice, která nasbírala přes milion podpisů. To vše vedlo k debatám o zrušení Trumpovy zahraniční cesty do Velké Británie z bezpečnostních důvodů. Tak se Theresa May stala prvním zahraničním hostem, který navštívil prezidenta Donalda Trumpa v Bílém domě jen pár týdnů po jeho inauguraci. Po tomto prvním společném shledání prohlásila, že prezident stoprocentně stojí za NATO (cit. dle ITV News 2017).

Na summitu NATO ve Varšavě roku 2016, tedy v době, kdy Donald Trump teprve kandidoval na prezidenta Spojených států amerických, se sešli vrchní představitelé Evropské unie a USA.¹³ Na tomto summitu si zúčastněné státy vytyčily za společný cíl mimo jiné i obnovení bezpečnosti v oblasti na východě Evropy. Již první den summitu EU a NATO podepsali zúčastnění společné prohlášení o prohloubení spolupráce v určitých oblastech. Jejich prioritami bylo zejména posílení spolupráce v boji s terorismem, podpoře hospodářského růstu a řešení celosvětové uprchlické krize.

Oproti tomu na bruselském summitu v roce 2017 již pozici amerického prezidenta nezastupoval Barack Obama jako tomu bylo před rokem, nýbrž Donald Trump. Jako první ve svém projevu při uctění památky obětem teroristických útoků 11. září 2001 vyjádřil upřímnou soustrast všem pozůstalým obětím teroristického útoku na koncertu americké zpěvačky Ariany Grande v Manchesteru¹⁴. Touto cestou vyzval spojence v NATO, aby se spojili v boji proti radikálním ideologiím pocházejících z regionu Blízkého východu. „*NATO*

---

¹² Donald Trump tehdy zakázal obyvatelům několika východních, především muslimských, států natrvalo imigrovat do USA. Jednalo se o státy Irák, Írán, Jemen, Libye, Somálsko, Súdán a Sýrie. Z pohledu těchto občanů byla taková protiimigrační politika vnímána za velmi rasistickou a nesouhlasili s navazováním britsko-amerických přátelských vztahů za takových podmínek. Demonstrovalo se pod hesly jako „Shame on May“ a „No Scapegoating of Muslims“ (viz např. BBC News 2017).

¹³ Za EU na summitu vystupoval předseda Evropské rady Donald Tusk, vysoká představitelka Federika Mogheriniová a předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker. Spojené státy americké tehdy ještě reprezentoval bývalý prezident Barack Obama. Hlavním předmětem summitu byla poměrně zoufalá situace v Afghánistánu (Consilium Europa 2016).

¹⁴ Bombový teroristický útok v aréně v Manchesteru se odehrál 22. května 2017, summit NATO v Bruselu se odehrál o dva dny později, tedy ve dnech 24.—25. května 2017.

budoucnosti se musí soustředit na terorismus a imigraci stejně jako na hrozby pocházející z Ruska, východní či jižní hranice,“ dodal prezident Trump (cit. dle NATO 2017). V souvislosti s tím navázal na již v předchozích kapitolách zmiňované nastavení férových pravidel finančních příspěvků do rozpočtu NATO na společnou obranu.¹⁵ Z tabulky ve výroční zprávě za rok 2016 generálního tajemníka NATO Jense Stoltenberga (viz příloha č. 3) můžeme vyčíst, že Velká Británie přispěla rokem 2016 do rozpočtu Aliance 2,17 % HDP. Zařadila se tak mezi zmiňovaných pět zemí, které 2% hranici překročily. Není proto divu, že Donald Trump sympatizuje se Spojeným královstvím a pokračuje tak v tradici onoho zvláštního vztahu, který mezi zeměmi panuje již celá desetiletí.

Podle britského deníku *The Guardian* měl Trump v rámci své první státní návštěvy ve Velké Británii roku 2018 společně s Mayovou navštívit nejmenované centrum pro obranu, kde dochází ke společnému britsko-americkému výcviku (Walker 2018). Oproti tomu i ve třiceti státech USA sídlí zhruba 700 pracovníků britského Ministerstva obrany. Ti mají za cíl posílit transatlantické obrané společenství a z takového bezpečnostního vztahu získat za oceánem zkušenosti i pro samotnou britskou obranu (GOV.UK nedat./b).

Také z Ústního důkazu (*Oral Evidence*) zveřejněného britskou House of Commons (2018) je zřejmé, že se navzájem američtí a britští spojenci vnímají být zcela esenciálními partnery v Alianci na evropském kontinentě. V rozhovoru, jenž britská dolní komora parlamentu označila jako „výslech svědků“, figuruje americký kongresman Michael Turner, vedoucí delegace parlamentního shromáždění NATO pro Spojené státy americké, a velvyslankyně Victoria Nulandová, generální ředitelka Centra pro novou americkou bezpečnost¹⁶. Oba dotazovaní se shodují na tom, že je pro ně z hlediska bezpečnosti a obrany Velká Británie nepostradatelným partnerem v Alianci.

V době, kdy House of Commons tento dialog vydala, rezonovala světem otázka Brexitu, odchodu Velké Británie z Evropské unie. V této otázce velvyslankyně Nulandová (cit. dle House of Commons 2018) předpokládá ještě

---

¹⁵ Upozorňoval zde na hranici 2 % HDP, kterou z 23 z 28 členských států nepřekročí (NATO 2017).

¹⁶ CNAS, think-tank sídlící ve Washingtonu.

větší spolupráci samostatné Velké Británie v NATO, než když byla spoutaná normami EU.

Když v květnu roku 2019 Theresa Mayová oznámila svou rezignaci na funkci premiérky právě kvůli nastalé situaci ohledně odchodu Velké Británie z Evropské unie, ještě téhož dne americký prezident Donald Trump (cit. dle Buncombe 2019) vyjádřil podporu Mayové v jejím rozhodnutí se slovy: *„Je to dobrá žena, pracovala velmi tvrdě ... je to pro dobro země.“* Již dříve totiž Mayovou často kritizoval pro její kroky podnikané při vyjednávání Brexitu. V exkluzivním rozhovoru pro britský bulvární deník The Sun prezident sdělil, že Mayové poradil, jak má ve věci Brexitu postupovat, ona však jeho rady neuposlechla a vydala se jinou cestou (cit. dle Newton Dunn 2018). Obratem poté Donald Trump podpořil Borise Johnsona, který kvůli premiérčině návrhu tzv. měkkého Brexitu vystoupil z vlády. *„Velmi respektuji Borise Johnsona. Očividně se mu líbím a říká o mně velmi dobré věci. ... doufám, že se v určitém okamžiku vrátí zpět. Myslím, že vaši zemi skvěle reprezentuje“* (cit. dle Newton Dunn 2018). Jak Donald Trump svým způsobem předpovídal, Boris Johnson později opravdu vystřídal Mayovou v úřadu ministerského předsedy Velké Británie. Vzhledem k předchozímu Trumpovu vyjádření není divu, že tito dva zástupci americko-britských vztahů se spolu shodují v řadě otázek.

Sám Donald Trump (cit. dle Ellyatt 2019) označil vítězného kandidáta britských konzervativců Borise Johnsona za *„britského Trumpa“*, a to nejen díky zjevné fyzické podobnosti obou lídrů, ale také díky podobnosti svých záměrů. Oba prosazují přísnější pravidla imigrace ze zahraničí, jsou islamofobní, za to vyjadřují podporu NATO, v němž vidí silnou a důležitou bezpečnostní alianci.

Po londýnském summitu NATO v roce 2019 na tiskové konferenci čerstvý premiér Velké Británie sdělil, že je NATO *„nejúspěšnější aliancí v historii“* (cit. dle BBC News 2019). Tím se velice přibližuje již zmiňovanému Trumpovu výroku po bruselském summitu v roce 2018, kdy americký prezident NATO označil za možná nejdůležitější vojenskou alianci (cit. dle The White House 2018). Při tiskové konferenci po summitu v Londýně Johnson rovněž vyzdvihl roli USA, která přináší bezpečnostní stabilitu v rámci NATO (BBC News 2019).

Oficiální vyjádření britské vlády jako takové na svých stránkách pod nadvpisem „*Spojené království a NATO*“ zní (GOV.UK nedat./a): „*Naším úkolem je se ujistit, že NATO zůstane dostatečně silné jako základ obrany Spojeného království a vedoucí nástroj k naší národní bezpečnosti a aby vojenské operace v rámci NATO splňovaly strategické cíle Spojeného království.*“ Strategické cíle Spojeného království je podle britského Ministerstva pro mezinárodní rozvoj (cit. dle UK Aid Direct nedat.) například právě posílení globálního míru, bezpečnosti a vlády¹⁷.

Závěrem této podkapitoly bych také ráda vyzdvihla fakt, že Spojené státy americké a Velká Británie spolu ovšem nespolupracují pouze na základě smlouvy o NATO z roku 1949. Roku 1958 obě země podepsaly Dohodu o společné obraně, v roce 1963 spolu uzavřely Dohodu o prodeji Solaris, která je zavazovala ke spolupráci ve vývoji jaderných zbraní, a v neposlední řadě v roce 2007 podepsaly i Smlouvu o obchodní spolupráci v obraně (Reeve 2018). Autor zde ovšem zmiňuje také tajnou smlouvu mezi těmito dvěma spojenci zveřejněnou až v roce 2010. Jedná se o tzv. UKUSA dohodu z roku 1946, jež zavazuje podepsané státy¹⁸ ke sdílení zpravodajských informací mezi sebou.

Special relationship mezi oběma aktéry existuje a vyvíjí se již po mnoho desetiletí. V současné době navíc dochází k intenzivnímu posilování vzájemného pozitivního postoje jednoho státu vůči druhému. Soudobí lídři obou zemí, Donald Trump i Boris Johnson, jsou nakloněni pokračující vzájemné spolupráci a shodují se na dalším směřování spojenectví v NATO. Za předpokladu, že bude Velká Británie nadále přispívat minimálně 2 % HDP na společnou obranu v rámci NATO, není důvod se obávat přerušování americko-britských tradičních vztahů.

---

¹⁷ Dle UK Aid Direct (nedat.) jsou dalšími cíli britského Ministerstva pro mezinárodní rozvoj také posílení reakce a odolnosti vůči krizím, podpora globální prosperity a boj s extrémní chudobou a pomoc těm nejzranitelnějším na světě. UK Aid Direct je fond britského Ministerstva pro mezinárodní rozvoj založený britskou vládou.

¹⁸ Této dohodě se přezdívá ve volném překladu „Smlouva mezi pěti očima“ (Five Eyes Agreement v originále). Není bilaterální, ale zahrnuje také Kanadu, Austrálii a Nový Zéland.

3.2 Vývoj vztahů mezi USA a Francií za administrativy Donalda Trumpa

Podobně jako Velká Británie, i Francie si dlouhodobě udržuje pozitivní bilanci se Spojenými státy americkými. Již roku 1776 svým spojenectvím Francie velice pomohla Američanům zvítězit ve válce za nezávislost. Když roku 1803 USA pomohla zadlužené Francii odkoupením území dnešní Louisiany, jejich pouto bylo stvrzeno. Od té doby si obě země dávají záležet na vzájemné spolupráci.

Jak na svých stránkách uvádí americké Ministerstvo zahraničí (U.S. Department of State 2019a), vztahy mezi USA a Francií jsou po staletí přátelské díky sdílení společných hodnot a názorů na většinu politických, obchodních a bezpečnostních témat. Nejvíce spolu spolupracují v otázce terorismu.

Francie je terorismem sužována již od roku 2012. BBC News (2016) připravila přehlednou časovou osu takových událostí (viz příloha č. 4). Onoho roku 2012 francouzský střelec alžírského původu vraždami v židovské škole v Toulouse odstartoval sérii nemilosrdných teroristických útoků. Roku 2013 byl v Paříži pobodán francouzský voják ve jménu islámu a další rok na to se ve jménu Alláha napříč Francií odehrály další tři teroristické útoky. Počínaje úderem na redakci francouzského časopisu Charlie Hebdo byla odstartována série šesti teroristických ataků ve Francii roku 2015. Posledním z nich se odehrál v průběhu jedné listopadové noci v pařížských ulicích na symbolický pátek 13. Zemřelo tehdy na 130 osob a několik set dalších bylo zraněno. Tehdy francouzský prezident François Hollande (cit. dle BBC News 2015) označil tuto tragédii jako „válečný čin“ ze strany ozbrojených skupin Islámského státu.

Osudným pátkem 13. listopadu 2015 a následným prohlášením prezidenta Hollande se Francie upsala k bojům za zastavení terorismu. To vydatně propojilo francouzské cíle se záměry USA, které s terorismem bojují již od 11. září 2001.

Nepostradatelnými spojenci byly tyto země především v předchozích mandátech svých prezidentů, tedy kdy byl americkým prezidentem Barack Obama a francouzským již zmiňovaný François Hollande. Když se Hollande ujal

v roce 2012 úřadu, pozval ho americký prezident Obama na bilaterální návštěvu do Bílého domu. Po ní jako obvykle následovala tisková konference, kde Barack Obama na úvod mj. sdělil, že americko-francouzské vztahy nejsou oceňovány pouze jím samotným, ale také americkým lidem (cit. dle The Obama White House 2012). Velmi důležitým bodem jednání mezi dvěma prezidenty byla tehdy otázka Afghánistánu, která v té době zároveň rezonovala v tehdejší NATO. Oba prezidenti se v rozhovoru shodli na přesměrování z bojové fáze v Afghánistánu, do fáze pokusů o nastolení bezpečnosti a nastartování rozvoje celé země. Stejně tak jejich společný zájem v rámci Aliance celkově spočíval v nastolení míru a bezpečnosti v zemích Blízkého východu.

Stejně jako onen první rozhovor mezi americkým a francouzským prezidentem roku 2012, i celý vztah mezi oběma zeměmi byl v té době velice přátelský. V srpnu roku 2014 se Francie na žádost Bagdádu připojila k USA v bombardování Islámského státu na území Iráku. Velká Británie tehdy pouze dohlížela na situaci a poskytla postiženým oblastem zbraně a jiné vybavení a Německo do oblasti vyslalo na 40 poradců a zbraní pro kurdské obyvatelstvo (BBC News 2014). Americký prezident Barack Obama (cit. dle Willsher 2014) na francouzskou pomoc reagoval slovy: *„Jako jedna z našich nejstarších a nejbližších spojenců je Francie silným partnerem v našem počínání proti terorismu a jsme potěšeni, že členové francouzských a amerických služeb budou opět pracovat společně na základě naší sdílené bezpečnosti a našich sdílených hodnot.“*

S nástupem Donalda Trumpa do čela Spojených států amerických ovšem Francií otráslly obavy z rozplynutí se těchto vřelých bilancí mezi oběma zeměmi. V té době se navíc odehrál incident mezi londýnským starostou Sadiqem Khanem, jehož syn, velitel amerických jednotek, v Iráku položil život, a nově zvoleným prezidentem Donaldem Trumpem¹⁹. To velice rozhořčilo jak francouzskou veřejnost, tak samotného prezidenta François Hollande. *„Díky*

---

¹⁹ Jednalo se o sérii urážek na adresu Khanovy rodiny, které Donald Trump vypustil prostřednictvím svého twitterového účtu. Jako např. když osočil londýnského starostu ze zlehčování situace překroucením skutečného starostova verdiktu (viz příloha č. 5). Khanova původní slova byla, aby se lidé neznepekovovali zvýšeným počtem policistů v ulicích (Weaver 2019).

jeho výlevům se vám bude chtít zvracet, dokonce i ve Spojených státech, zvláště když – stejně jako v případě Donalda Trumpa – špatně hovoří o vojákov, o vzpomínce na vojáka,“ řekl rozhořčený prezident Francie médiím v Paříži (cit. dle France 24 2016). To jsou pochopitelně velmi silná slova zaznívající z úst muže zastávající tak vysoký post. Partnerství založené na takové zášti by dle mého názoru nebylo možné udržet. I francouzská veřejnost neměla na nově zvoleného amerického prezidenta příliš pozitivní nadhled. Negativní scénář v rámci nově nastolených francouzsko-amerických vztahů se ovšem mohl zvrátit s nastávajícími prezidentskými volbami ve Francii.

Ale ani s nástupem Emmanuela Macrona se francouzský pohled na Trumpovu administrativu v USA příliš nezměnil. Nová hlava Francie sice diplomaticky vyvažuje misky vah mezi francouzsko-americkými rozpory, otevřeně však také hájí zájmy Francie. V červenci 2017 to bylo 100 let, co se Spojené státy americké zapojili do bojů první světové války. K výročí této události podniknul Donald Trump svou první zahraniční návštěvu Francie, republiky v čele s Emmanuelem Macronem. Jejich setkání podle výzkumu pro kongres, který zhotovil americký analytik Paul Belkin (2018: 11), proběhlo hladce, řešily se pouze otázky dlouho ukotveného partnerství. Na programu schůzky prezidentů bylo posilování společného úsilí proti terorismu a ekonomických vazeb mezi USA a Francií (The White House 2017a). Belkin (2018: 11) zde ovšem uvádí, že reálné problémy, které tkví na pozadí jejich vztahu, ani jeden ze zúčastněných bilaterálního jednání neartikuloval. Zdá se ovšem, jako by se nově zvolený francouzský prezident využil příležitosti a Trumpovy neshody s bývalým francouzským prezidentem se snažil vyrovnat a připoutat si amerického prezidenta na svoji stranu. Americký prezident Donald Trump byl zlatým hřebem slavností dne dobytí Bastilly, francouzského státního svátku. Ve své řeči na samotném konci slavnostního průvodu Macron (cit. dle Chrisafis 2017b) sdělil ohledně francouzsko-amerického vztahu: „*Nikdy nás nic nerozdělí!*“

Francouzsko-americký vztah ovšem toho času procházel vnitřní krizí. V červnu 2017 Donald Trump oznámil, že vypoví Pařížskou mírovou smlouvu

z důvodu neférovosti jejího nastavení vůči USA a americkým občanům, kteří kvůli výši daní odváděných za Pařížskou mírovou smlouvu dostávají nižší příjmy, než si zaslouží (cit. dle The White House 2017b). Proto tehdy Trumpovu státní návštěvu doprovázela řada lokálních protestů, kdy lidé hlásali hesla jako „*Zachraňme planetu, odolejme Trumpovi!*“ (Chrisafis 2017b).

Hlavním pilířem nesouhlasu mezi představiteli Francie a USA byly v té době především migrace a již zmiňovaná klimatická změna (Belkin 2018). Emmanuel Macron zastával zcela opačný postoj vůči migraci, než jaký tehdy zastával Donald Trump. Macron tehdy zvažoval dokonce prosazení finančních sankcí těm zemím, které by odmítly poskytnout pomoc migrantům, jenž měli právo na azyl.

Na konci roku 2018 již ovšem vzájemné francouzsko-americké vztahy zamrzaly úplně. Jen pár dní po další zahraniční návštěvě Francie Donald Trump pomocí své twitterové diplomacie veřejně napadl francouzského prezidenta za jeho předchozí výrok o vybudování evropské armády. Zdá se ovšem, že Donald Trump pouze překroutil Macronův výrok. „*Jsmo otřeseni hackerskými pokusy v našem kyberprostoru. Musíme se chránit před Čínou, Ruskem a dokonce i Spojenými státy americkými,*“ okomentoval francouzský prezident kybernetické hrozby v Evropě (cit. dle Borger 2018). Na jeho výrok reagoval Donald Trump (cit. dle Borger 2018) takto: „*Francouzský prezident Macron zrovna navrhnul Evropě vybudování vlastní armády, aby se ochránila před USA, Čínou a Ruskem. Velmi urážlivé, ale možná by měla Evropa nejdřív platit své podíly na NATO, které USA značně dotuje!*“ V dalších twitterových příspěvcích dal Donald Trump Francii najevo, že nebýt vstupu USA, s Německem by v obou světových válkách prohrála, a měla by tudíž přispívat do NATO (cit. dle France 24 2018). Stejně tak potom kritizoval například nepřiměřenou výši tarifů za uvedení amerického vína na francouzský trh a svoji sérii příspěvků na sociální síti zakončil heslem „*Make France Great Again!*“ (France 24 2018). Ze strany Francie šlo pouze o nedorozumění a prezidentovi poradci vyhodnotili Trumpovy komentáře jako spojení více Macronových výroků. „*Sdílím názor prezidenta Trumpa, že potřebujeme mnohem zlepšit sdílení břemene v Nato, a proto věřím, že můj návrh*

evropské obrany [je] s tím naprosto v souladu,“ uvedl francouzský prezident Emmanuel Macron v souvislosti s danou situací (cit. dle Associated Press in Paris 2018). Když byl o několik dní Macron dotazován o možnosti vybudování evropské armády, odpověděl (cit. dle Al Jazeera 2018):

„Spojené státy americké [jsou] naším historickým spojencem a jím také zůstanou. Je to spojenec, se kterým bereme všechna rizika, se kterým provádíme ty nejsložitější operace. Ale být spojencem neznámá být vazalským státem.“

Velmi vyhraněný názor sdělil deníku The Guardian dnes již vysloužilý francouzský velvyslanec Gérard Araud (cit. dle Borger 2019): *„Když říkají 'America first', je to Amerika samotná. V podstatě tento prezident a tato administrativa nemají spojence, nemají přátele. Je to opravdu [o] bilaterálních vztazích na bázi balancování moci a obraně úzkého amerického zájmu.“* Araud soudobou administrativu Donalda Trumpa kritizoval již dříve pro svou nečinnost a nesnažení se efektivně radit prezidentovi a ukazovat mu různé úhly pohledu na určité otázky (viz např. Hirsh 2019).

Vztahy mezi Francií a Spojenými státy americkými přešly od Obamovy administrativy k prudkému ochlazení v průběhu Trumpovy administrativy. Neshodám navzdory však mezi oběma zeměmi probíhá dlouhodobě úzká spolupráce v oblasti obrany a výměny potřebných informací a know-how, především díky společnému zájmu bojovat proti terorismu po celém světě (viz např. Belkin 2018: 12). V roce 2019 Francie přispěla do rozpočtu NATO 1,84 % HDP (viz příloha č. 1). Lze tedy předpokládat, že pokud do budoucna Francie překročí stanovený 2% limit, utichne i kritika Donalda Trumpa a vzájemné vztahy obou zemí se budou odebírat ještě pozitivnějším směrem.

3.3 Vývoj vztahů mezi USA a Německem za administrativy Donalda Trumpa

V první i ve druhé světové válce to bylo právě Německo, kdo vtáhl Spojené státy americké do bojů na evropské pevnině. Po porážce ve druhé světové válce bylo Německo včetně svého hlavního města Berlína rozděleno do čtyř okupačních zón, které spadaly pod vliv vítězů konfliktu – Velké Británie, Francie, Sovětského svazu a USA. Z těchto zón vyplývá pozdější rozdělení Německa za studené války podle sfér vlivu na západní Spolkovou republiku Německo (SRN) a Východní Německo (NDR). Západní Německo pochopitelně spadalo pod vliv západní hemisféry, již v té době dominovaly Spojené státy. SRN se stalo součástí Severoatlantické aliance ve třetí vlně rozšiřování členské základny této organizace roku 1955. S Východním Německem začaly USA navazovat diplomatické styky od roku 1974, v období uvolňování napětí v mezinárodním systému (U.S. Department of State 2019b). Roku 1990 došlo ke sloučení obou Němecek a bývalá NDR se tak přidala do NATO, aniž by vzrostl počet členských států organizace. Můžeme tedy konstatovat, že existence Německa v minulém století byla vždy ovlivňována Spojenými státy americkými. Zejména za studené války se většina Německa, tedy celá SRN, orientovala západním směrem a sdílela potřebu spolupracovat s USA, aby došlo k porážce Sovětského svazu a obě Německa mohly být opět sjednoceny. Od té doby spolupráce mezi Německem a USA sílí.

Jak ve svém článku popisuje americký expert na geopolitické bezpečnostní otázky George Friedman (2018), Německo je v podstatě evropskou mocností s asymetrickou povahou moci. Zatímco na jedné straně je ekonomickým lídrem v Evropě, na druhé straně nedisponuje vojenskou mocí. USA se staly podle Friedmana globálním lídrem v obou zmiňovaných kategoriích. Možná právě z toho důvodu považují Spojené státy Německo jako klíčového spřáteleného partnera a vazby mezi dvěma aktéry jsou založeny na nejvyšší úrovni spolupráce (U.S. Department of State 2019b). Friedman (2018) ovšem upozorňuje na určité oblasti, na které oba aktéři nenahlíží stejně.

Německo vnímá evropský kontinent jako základnu své vlastní moci, jako zdroj své existence. Oproti tomu USA vnímá Evropu pouze jako jednu oblast z několika dalších, kde leží americké zájmy. Liší se také jejich vnímání Severoatlantické aliance. Spojené státy vidí NATO jako platformu, kde každý z členských států disponuje vlastní armádou a jednotlivé armády se potom spojí a společně zasáhnou v případě potřeby. Německo dle Friedmana věří, že v tuto chvíli není nutné vlastnit robustní armádu, ale NATO by mělo dále existovat takové, jaké je.

Podle amerického Ministerstva zahraničí (U.S. Department of State 2019b) spolu USA a Německo v rámci NATO spolupracují na nastolení světového míru a svobody, stejně jako spolu efektivně kooperují jejich vojenské jednotky a podílí se tak na kolektivní obraně. V rámci spolupráce mezi zeměmi probíhají společná školení a předávání informací a vědomostí v řadě amerických vojenských základen vybudovaných na území Německa. Od 1. ledna 2019 navíc vedlo Německo Síly rychlé reakce NATO, známější pod zkratkou VJTF. Jedná se o orgán poskytující tisíce vycvičených vojáků, kteří jsou v případě potřeby schopni zasáhnout během několika málo dnů. V roce 2019 byl VJTF složen z devíti spojenců – Německa, Nizozemí, Norska, České republiky, Litvy, Lotyšska, Francie, Belgie a Lucemburska (NATO 2019). Každý rok NATO určuje nový vedoucí stát. Německo funkci převzalo po Itálii, od 1. ledna 2020 VJTF velí Polsko.

Řada autorů označuje Německo pro svou pozici na evropském kontinentě za nepostradatelného spojence Spojených států amerických. Karnitschnig (2016) v této souvislosti však upozorňuje na sociální vnímání německo-amerických vztahů. Zatímco Američané vnímají jako svého nejbližšího evropského spojence Velkou Británii, reálně je americkým nejbližším spojencem v Evropě Německo, a to díky jeho vyspělé ekonomice, politice a geografické poloze země. Veřejné mínění v Německu ovšem nebylo příliš pozitivně nakloněné Spojeným státům ani za administrativy Baracka Obamy. Podle německého aktivisty Martina Speera (cit. dle Karnitschnig 2016) se zpočátku Obama jevil jako proevropsky orientovaný, když ovšem přišla na řadu pro Německo citlivá témata jako

například bezpečnost v Evropě, němečtí občané brzy pochopili, že je americký prezident pravý Američan. Důvěra ke Spojeným státům za administrativy Donalda Trumpa rapidně klesla. USA v únoru 2017 považovalo za věrohodného partnera pouze 22 % Němců, v listopadu předchozího roku 2016 Spojeným státům ale důvěřovalo 59 % dotazovaných v Německu (Infratest dimap 2017).

Stejně jako ve většině států po celém světě, i v Německu se s nástupem Donalda Trumpa do čela americké administrativy otevřela otázka, jakým směrem se bude dále vyvíjet německo-americký vztah. To přivedlo výzkumné týmy z The Transatlantic Academy, politické fórum sídlící ve Washingtonu, k sepsání zprávy o možném budoucím vývoji spolupráce mezi USA a Německem za administrativy Donalda Trumpa. Podle tohoto dokumentu (Bozo—Fröhlich a kol. 2017: 14) může nová hlava americké administrativy nejen svými okázalými komentáři o etnicitě a náboženských menšinách ohrozit hodnoty, které mezi sebou Německo a USA dlouhou dobu budovaly.

Stěžejní bod spolupráce obou zemí je válka proti terorismu. Iniciátoři a plánovači teroristického útoku 11. září 2001 sídlili v německém Hamburku a bezpečnostní situace napříč Německem se v posledních letech zhoršuje jak s návratem německých vojáků ze Sýrie a Iráku, tak přílivu utečenců z těchto zemí napojených na Islámský stát. Německo proto sdílí s USA urgentní potřebu učinit přítrž světovému terorismu. Jak Donald Trump artikuloval v první polovině roku 2017, NATO se změnilo a je připravené bojovat proti teroristickým hrozbám. Německo ale disponuje mnohem omezenější armádou než sousední Francie, Velká Británie nebo Itálie na to, aby uvítala takový vývoj v rámci NATO, které mělo být podle vize nového prezidenta USA ústředním nástrojem k bojům proti teroristickým milicím (Bozo – Fröhlich a kol. 2017: 14—15).

Otázka pokračování německo-americké spolupráce pochopitelně rezonovala i v průběhu voleb do německého parlamentu roku 2017. Klíčovým prvkem debaty o závazku Německa k Severoatlantické alianci se stalo téma navýšení příspěvku na společnou obranu v rámci NATO na Donaldem Trumpem požadovaná 2 % HDP. Již před volbami do parlamentu mezi německou elitou

panovala shoda na tom, že se musí Německo v rámci NATO osamostatnit od vedení USA, zvýšit výdaje na kolektivní obranu a dále vyvíjet své možnosti, aby společně s Francií bylo připravené převzít vedení nad Evropou v rámci Aliance v případě, že by USA dále odmítla vést spojenecké síly NATO (Bozo – Fröhlich 2017: 15). Německá ministryně obrany Ursula Von der Leyenová a kancléřka Angela Merkelová, původem z vítězné strany CDU, nadále souhlasí s pokračováním závazku a nárůst výše příspěvku vidí ve prospěch modernizace německé armády. Členové koaliční strany SPD upozorňují na fakt, že modernizování německé armády na základě nárůstu příspěvku do NATO by z Německa udělalo vlastníka největší armády v Evropě (Tolksdorf 2017). Vycházejíc z historické zkušenosti by to ovšem byl přesný opak toho, čemu se všichni snažili předejít v mezinárodním systému minulého století.

Angela Merkelová zaujala vůči novému prezidentovi USA neutrální postoj, když sdělila médiím, že by se k Donaldu Trumpovi mělo přistupovat s respektem jako k prezidentovi USA, a to i kdyby se jejich politické názory odlišovaly (Reuters 2017a). Ačkoliv byla Merkelová pro svůj nezaujatý přístup často kritizována zejména ze stran svých soupeřů v předvolebním období, později sama přiznala, že Evropa nemůže zcela záviset na svých dlouholetých spojencích. Do takového vyjádření ji dotlačil Trumpův projev po bruselském summitu NATO, kdy zmínil možnou neúčast Spojených států v rámci Aliance, pokud všichni členové nebudou platit férovou výši HDP do společného rozpočtu (McCurry 2017). *„My Evropané musíme opravdu převzít náš osud do našich vlastních rukou, a to samozřejmě v přátelství se Spojenými státy americkými, Velkou Británií a dalšími státy, dokonce i s Ruskem. Musíme však vědět, že si za svoji budoucnost musíme bojovat sami,“* sdělila podle agentury Reuters (cit. dle The Guardian 2017) Angela Merkelová na volebním shromáždění v Mnichově.

Napětí německo-amerických vztahů ovšem s vyhlídkou dalších let nepoklesalo. V polovině roku 2018 Donald Trump prostřednictvím svého twitterového účtu negativně okomentoval evropskou imigrační politiku²⁰.

---

²⁰ Podobnou vlnu kritiky ohledně imigrace Německo neslyšelo od Donalda Trumpa prvně. Německou imigrační politiku prohlašoval za chybnou již v průběhu své kandidatury či jen pár dní po svém nástupu do úřadu (Reuters 2017b).

Poukazoval tím právě na Německo a usnesení německé kancléřky o ponechání otevřených hranic. Pomocí sociální sítě vypustil do světa nepravdivé tvrzení o tom, že kriminalita v Německu vzrostla (Oltermann – Borger – Boffey 2018). Podle záznamů byla ale v té době kriminalita napříč Německem nejnižší od dob znovusjednocení v 90. letech minulého století (The Local 2019). Zajímavostí je, že takový verdikt vůči Německu vznášel právě v době, kdy samotná administrativa Donalda Trumpa měla na starosti vyřešit problém vzniklý na mexických hranicích, kdy měly být děti příchozích imigrantů oddělovány od svých rodičů (Oltermann – Borger – Boffey 2018). Jako by se stávající americký prezident snažil odpoutat pozornost od reálných hrozeb v USA podobně, jako tomu bylo v historii.²¹

K dalšímu rozpolcení situace mezi Německem a USA vydatně přispěl summit NATO v červenci roku 2018, který se konal stejně jako předchozí rok taktéž v Bruselu. Za 69 let existence Severoatlantické aliance se summity organizace uskutečňovaly stále stejným, formálním a poklidným způsobem. Tento se však díky Donaldu Trumpovi výrazně odlišoval od předešlých sešlostí Aliance. Ihned první den summitu americký prezident Donald Trump opětovně ostře zkritizoval Německo, coby černého koně Severoatlantické aliance, pro příliš nízkou výši příspěvku na společnou obranu (Meredith – Turak 2018). Takovou kritiku vůči Německu svět od Donalda Trumpa neslyšel prvně, nyní ji však ještě obohatil o komentář týkající se údajného ruského vlivu na německou hospodářskou politiku. Americký prezident zde označil spolupráci Německa s Ruskou federací²² za nevhodnou, stejně jako to, že německé příspěvky do společného rozpočtu NATO sotva překročí hranici 1 % HDP (cit. dle MacAskill 2018). Hlava americké administrativy nedokázala pochopit, proč by Evropa, potažmo Německo, měla spolupracovat s Ruskem a do projektu investovat miliardy dolarů, když není schopna navýšit příspěvek na společnou obranu

---

²¹ Například když byly USA kritizovány pro své antikolonialistické ideály, samy však kolonizovaly zbytek západního světa, a to bez ohledu na domorodé obyvatelstvo.

²² Německo-ruská spolupráce měla spočívat v projektu s názvem Nord Stream 2. Jedná se o plánovaný podmořský plynovod, který by měl po dně Baltského moře přivádět zemní plyn do oblastí mezi Ruskem a Německem. USA se snaží již dlouhou dobu výstavbu plynovodu zastavit. V letošním roce 2020 se jim to díky hrozbě uvalení sankcí na Evropu opravdu povedlo.

v rámci NATO. Na vyhrcozenou situaci, v níž se celé transatlantické společenství ocitlo, pochopitelně následovala reakce ze strany německé kancléřky Angely Merkelové, která spekulace o ruské kontrole Německa smetla ze stolu. „*Německo je druhým největším poskytovatelem jednotek, největší část naší vojenské kapacity je poskytována NATO a dodnes se silně zapojujeme v Afghánistánu. K tomu také hájíme zájmy Spojených států amerických,*“ uvedla Merkelová (cit. dle MacAskill 2018) v návaznosti na Trumpův výrok proti Německu. Tehdy tato napjatá situace zcela jistě nepřispěla pozitivně k prohloubení vztahů mezi USA a Německem, spíše jako by se země ještě více odcizily. Často bývá tato červencová potyčka označována za slovní válku mezi hlavami dvou kontinentálních mocností.

V listopadu roku 2018 už měla německá kancléřka jasno ve svých dalších podnikaných krocích. Předložila proto Evropskému parlamentu návrh na vybudování samostatné evropské armády, která by se nemusela spoléhat výhradně na pomoc ze strany Spojených států amerických (TheJournal.ie 2018). Takovou armádu, která by nezastínila NATO, jak se obávají především Američané, ale armádu, která by fungovala s Aliancí bok po boku.

Ani v průběhu následujícího roku se vzájemné vztahy mezi dvěma zeměmi nezlepšily. Angela Merkelová promluvila na tiskové konferenci v Mnichově v únoru 2019 o nutnosti kooperace mezi spojenci a upozornila amerického prezidenta Donalda Trumpa, že multilaterální smlouvy je potřeba dodržovat (Wintour 2019). Tím dala najevo svůj nesouhlas s narůstajícím americkým izolacionismem. Tuto myšlenku však Mike Pence (cit. dle Wintour 2019), viceprezident USA, zamítl: „*Amerika především nikdy neznamenala Amerika samotná*²³.“ Se svojí kritikou na adresu Spojených států ale Merkelová pokračovala i nadále, když se otevřeně zastala čtyř kongresmanek, které byly slovně napadeny americkou hlavou státu (Britton – Pleitgen 2019). Trumpovy rasistické výroky o původu těchto žen majících americké občanství Merkelová

---

²³ Přeloženo z anglického originálu „*America first never meant America alone*“.

odsoudila jako mínění, které je zcela proti jejím zásadám a podkopává tak sílu americké jednoty²⁴.

„*A Německo – srdce Evropy – je jedním z našich nejsilnějších spojenců,*“ uvedl bývalý americký prezident Barack Obama (cit. dle Administration of Barack Obama 2011) v úvodní řeči uvítacího ceremoniálu pro kancléřku Merkelovou v roce 2011. O několik let později ovšem jeho smířlivá zahraniční politika vůči Německu vyšla vniveč a veřejné mínění německého lidu se obrátilo proti Donaldu Trumpovi a jeho administrativě. Kancléřka Angela Merkelová je pro své občany nyní hrdinkou, která se nebojí oponovat hlavě zaoceánské moci a hrdě prosazuje německé národní zájmy (Tolksdorf 2017). Již na počátku Trumpova úřadu v roce 2017 vyšel již zmiňovaný dokument výzkumníků Transatlantic Academy, ve kterém v posledních kapitolách autoři zmínili doporučení pro Německo (Bozo – Fröhlich a kol. 2017: 24—25). Ta se dají považovat za obecně platná i do příštích let, pokud v čele obou států nedojde ke změně. Německo by mělo plně naplnit svůj závazek k NATO a zvýšit svůj příspěvek na minimální hranici 2 % HDP. Z přílohy č. 1 můžeme vyčíst, že Německo k roku 2019 se svým příspěvkem 1,38 % HDP platí na kolektivní obranu opravdu pouhý zlomek částky, kterou přispívají Spojené státy americké výší 3,42 % HDP. Autoři zde také doporučují možnost vybudování schopné pozemní armády, námořnictva a letecké síly společně se svými evropskými sousedy, počínaje Francií. Spojeným státům autoři nadčasově radí, aby pochopili, že Německo a potažmo celou Evropu, v americkém zájmu integrovanou, opravdu potřebují k zajištění bezpečnosti a ekonomického zázemí (Bozo – Fröhlich a kol. 2017: 21—23).

---

²⁴ „Síla USA leží přesně ve faktu, že se lidé mnoha rozdílných národností podléhají na síle amerického lidu,“ uvedla v souvislosti s Trumpovými výroky namířenými proti čtyřem kongresmankám německá kancléřka Angela Merkelová.

3.4 Vývoj vztahů mezi USA a Tureckem za administrativy Donalda Trumpa

První náznak spolupráce mezi Tureckem a světem na západní hemisféře započala v posledním roce druhé světové války, kdy se Turecko zapojilo do konfliktu na straně spojeneckých mocností USA, Velké Británie, Francie a SSSR. V roce 1945 také Turecko vstoupilo do OSN a v dalších letech si tak zajistil pozornost Západu. Zejména USA se potom snažili chránit Turecko před hrozící invazí Sovětského svazu a s tím spojenou ztrátou svobody. Ve druhé vlně rozšíření v roce 1952 podepsalo Turecko smlouvu o NATO a tak si ve své podstatě vybralo stranu v probíhajícím bipolárním soupeření.

Ačkoliv Turecko s jistotou nemůžeme řadit mezi tradiční evropské mocnosti, v průběhu minulého století prošlo sociální změnou, kterou nelze přehlédnout. Od vojensky založené společnosti se vyvinulo v potencionálního mocenské centrum regionu východní Evropy, potažmo Blízkého východu. Světová banka (World Bank 2019) hodnotí hospodářský růst v Turecku za poslední dvě dekády jako nadmíru působivý. Zároveň však upozorňuje na možnost brzkého propadu turecké ekonomiky díky vnějším hrozbám v důsledku oslabování vztahů s klíčovými partnery a napětí jak regionálnímu, tak globálnímu.

V průběhu minulého století západní svět skrze Severoatlantickou alianci sehrál klíčovou roli v turecké bezpečnosti, na oplátku za to Turecko zodpovědně přistoupilo k obraně společných hodnot transatlantické společnosti (Ministry of Foreign Affairs nedat./a). Zároveň Turecko věří, že pro udržení míru a stability napříč transatlantickým partnerstvím je potřeba udržovat také spolupráci mezi NATO a Ruskou federací, a proto těmito dvěma aktérům mezinárodní scény Turecko poskytuje diskuzní fórum v podobě Rady NATO-Rusko. Z tohoto vyjádření tureckého ministerstva zahraničních věcí je evidentní, že Turecko považuje NATO za jednu z nejúspěšnějších organizací v historii. V roce 1998 proto založilo v rámci tureckého generálního štábu tzv. *Partnership for Peace Training Center* sídlící v Ankaře. Centrum poskytuje vzdělávání v oblasti obrany

a bezpečnosti. Zároveň také poskytuje taktický výcvik jak armádě, tak civilistům z partnerských zemí (Ministry of Foreign Affairs nedat./a). To vše vyplývá z faktu, že Turecko vlastní druhou největší armádu v rámci NATO a svůj vojenský potenciál si stále udržuje (Mortimer 2017).

Se Spojenými státy americkými Turecko dle svého vyjádření na webových stránkách ministerstva zahraničních věcí (Ministry of Foreign Affairs nedat./b) sdílí společné hodnoty založené na demokracii, svobodě, respektu k zákonům a lidským právům a na pravidlech ekonomiky volného trhu. Ačkoliv čas od času oba partneři zaujmou odlišné postoje na určité otázky, a to především díky zcela rozdílné povaze, kultuře a náboženství obou národů, po desetiletí to nikdy neovlivnilo dlouhodobě dobře ukotvený vztah, který mezi sebou USA a Turecko mají. Ministerstvo zde také uvádí, že spolu Turecko a USA spolupracují na celé řadě zahraničních operací od Sýrie, Iráku, přes další oblasti Blízkého východu, severní Afriky, Balkánského poloostrova a východního Středomoří až po Kavkaz a centrální a jižní Asii. V těchto regionech společně bojují proti terorismu, snaží se povzbudit ekonomický rozvoj států a dohlíží na energetickou bezpečnost, stejně jako na nešíření jaderných zbraní. Zároveň spolu udržují i vzájemné obchodní vztahy a cestovní ruch. Dle záznamů tureckého ministerstva měla úroveň vzájemného obchodu mezi Tureckem a USA dosáhnout v roce 2018 20,7 miliard USD a Turecko hostilo ve stejném roce 449 898 amerických turistů.

V posledních několika měsících administrativy pod vedením bývalého amerického prezidenta Baracka Obamy Tureckem otřásla vlna teroristických útoků. Při bilaterálním setkání v rámci summitu G20 v čínském městě Hangzhou s tureckým prezidentem Recep Tayyip Erdoganem v srpnu roku 2016 vyjádřil Barack Obama plnou podporu a sympatie Turecku a volal po spolupráci v rámci NATO proti teroristickým silám, které sužují svět po celá desetiletí (Office of the Press Secretary 2016). „*Samozřejmě, Turecko a Spojené státy jsou strategickými partnery a velmi blízkými spojenci. A s vámi [tj. Barackem Obamou], pod vaším vedením, se aliance mezi našimi zeměmi stala modelovým partnerstvím,*“ odpověděl na Obama vřelá úvodní slova stejně přátelskými výrazy prezident Erdogan (cit. dle Office of the Press Secretary 2016). Bývalý americký prezident viděl

v Turecku lídra celého regionu, exemplární příklad země, kterou by měly ostatní muslimské státy následovat a brát si z ní příklad (Kirisci – Tuygan 2016). Takový obrázek o sobě samotném má turecký hrdý muslimský národ také. Se změnou v čele americké administrativy proto i u tohoto spojení vyvstaly určité pochyby o budoucím směřování kooperace. Barack Obama a jeho administrativa viděli Turecko jako svého prioritního partnera v oblasti Blízkého východu, avšak oproti tomu autoři Kemal Kirisci a Ali Tuygan (2016) tvrdí, že obava veřejnosti nad pokračováním vzájemných vztahů mezi Tureckem a USA netkví ani tolik ve změně americké hlavy státu, jako spíše v nepředvídatelnosti budoucí turecké zahraniční politiky.

Z Trumpovy kampaně, ve které sliboval vytvoření jakýchsi bezpečných zón pro syrské uprchlíky, bylo očividné, že bude nový představitel americké administrativy potřebovat pomoc Turecka jako regionální mocnosti na Blízkém východě. Proto se snažil Donald Trump podmínit Erdoganovu náklonost telefonním rozhovorem, v němž děkoval Turecku za dlouholeté spojenectví a zároveň ocenil jeho sdílený závazek k boji proti všem formám terorismu a Islámskému státu (Westcott 2017). V průběhu Trumpovy administrativy se ovšem vztahy mezi USA a Tureckem jen zhoršily.

Velkým problémem je turecké vnímání okolního světa a rozlišné interpretování určitých situací. Turecko vnímá sebe samo jako velmoc na Blízkém východě a svoji zahraniční politiku vůči ostatním praktikuje ze svrchované pozice. Exemplárním příkladem může být obvinění tureckého duchovního Gülena ze zinscenování vojenského převratu na tureckou vládu. Tehdy totiž prezident Erdogan označil celou vojenskou skupinu, již měl podle jeho názoru vést z exilu duchovní Gülen, za teroristickou (Matthews 2016). Boj proti terorismu je jedním z národních zájmů Turecka, proto byl pokus několika stovek armádních pučistů označován za teroristický útok. Veřejnost se tak spíše obrátila proti pokusu o vojenský převrat a nadále sympatizovala s tureckou vládou²⁵. Duchovní Fethullah Gülen ale jakoukoliv odpovědnost za puč

---

²⁵ To se také podařilo, tisíce Erdoganových příznivců vyrazilo do ulic a podpořilo stávající režim odmítajíc ideu vojenského převratu (ČT 24 2016).

v Turecku roku 2016 odmítl, dokonce se domnívá, že puč mohla zorganizovat samotná Erdoganova vláda (Fontanella-Khan 2016). Prezident Erdogan požadoval po USA okamžité vydání duchovního zpět do Turecka, to však zamítla ještě Obamova administrativa, která shledala nedostatek důkazů pro taková obvinění. V listopadu 2018 i Donald Trump (cit. dle Ingber 2018) odmítl úvahy o vydání Gülena zpět do Turecka, navíc uvedl, že jak americko-turecké vztahy, tak osobní vztah mezi ním a prezidentem Erdoganem jsou velmi dobré.

Již na počátku roku 2018 se začalo v médiích spekulovat o možném vyhrocení situace mezi americkými a tureckými vojsky v Sýrii. V tomto případě jde o neslučitelnost zájmů těchto dvou partnerů v otázce kurdského obyvatelstva žijícího na severu Sýrie. Američané si Kurdů velice váží, protože jim značně pomohli v boji s Islámským státem. Turecko však Kurdy na severu Sýrie spojuje s tureckými Kurdy, kteří dlouhodobě volají po autonomii, a tak kurdské skupiny obyvatel, ať už ty na tureckém území nebo syrském, považují za teroristické. Turecko opakovaně hrozilo útokem na tuto oblast Sýrie a vojensky se na něj připravovalo, jako by však americká administrativa pod vedením Donalda Trumpa výhrůžkám ze strany Turecka nevěřila (Ward 2018a). Po tom, co Turecko bombardovalo severozápad Sýrie a do oblasti vyslalo své jednotky, vyšlo najevo, že by USA neměly podceňovat podměty přicházející ze strany prezidenta Erdogana.

Že došlo k významnému ochlazení vztahů mezi americkým prezidentem Donaldem Trumpem a tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoganem prokazuje i telefonický rozhovor mezi oběma hlavami států z 24. ledna 2018 (The White House 2018). Prezident Trump sdělil tureckému vůdci své obavy jednak z narůstajícího násilí v Sýrii a jednak také z turecké destruktivní a lživé rétoriky. Zároveň v témže telefonickém rozhovoru Donald Trump požádal prezidenta Erdogana o omezení vojenských akcí v Sýrii a zabránění vzestupu počtu civilních obětí a vysídlování osob. Také apeloval na tureckou hlavu státu, aby se vyhnula všem činům, které by mohly vyústit v konflikt mezi tureckými a americkými jednotkami.

V říjnu roku 2018 americké velvyslanectví vyjednalo propuštění pastora Andrewa Brunsona původem ze Severní Karolíny v USA, který byl na základě nepodložených důkazů ohledně údajné špionáže a napojení na teroristické skupiny uvězněn v turecké vazbě. Alex Ward, zabývající se problematikou mezinárodní bezpečnosti a obrany, ve svém článku pro Vox Media z roku 2018 zároveň vyzdvihuje úspěšnost Trumpovy administrativy v osvobozování rukojmích po celém světě a zároveň označuje tuto aktivitu za „jednu z nejlepších částí jeho zahraniční politiky“ (Ward 2018b).

Dalším velkým zásahem do společného partnerství bylo turecké rozhodnutí o nákupu řízených střel z Ruska. Spojené státy americké pochopitelně Turecko varovaly před neslučitelností této rusko-turecké smlouvy se zbraňovými systémy NATO, prezident Erdogan však argumentoval větší výhodností ruské nabídky (Al Jazeera 2019).

Všechny zmíněné události, které napjaly vztah mezi Tureckem a USA, potažmo celou Severoatlantickou aliancí, vedly k tomu, že ke konci roku 2019 médií kolovaly obavy o další směřování Aliance. Zásadní problém je hlavně v tureckém výkladu mezinárodního prostředí a multilaterálních smluv jako je právě ta o NATO. Komentátor Českého rozhlasu Thomas Kulidakis odsuzuje členské státy za ustupování tureckému prezidentovi Erdoganovi, samotnému Donaldu Trumpovi potom vytýká i snahu přesvědčit Erdogana ke koupi amerických střel z osobního záměru získat voliče v dalším volebním období a laxní přístup ke geopolitickému dění (Kulidakis 2019).

Vztahy mezi Erdoganovým Tureckem, jakožto evropským spojencem v NATO, a USA v průběhu administrativy Donalda Trumpa prošly značným ochlazením. Počínaje tureckým nátlakem na USA ohledně vydání duchovního Gülena, který sahá ještě do administrativy bývalého amerického prezidenta Baracka Obamy, přes stěžejní problém neslučitelnosti turecko-amerických zájmů v Sýrii až po zadržování amerického pastora Brunsona si vztahy mezi USA jejich klíčovým partnerem v regionu Blízkého východu prošly těžkou zkouškou. Když však turecký prezident Recep Tayyip Erdogan dal přednost v nákupu vojenského materiálu Rusku, předurčil tak možný vývoj turecko-amerického partnerství ve

20. letech 21. století. Na rozdíl od zmiňovaných tradičních evropských mocností Velké Británie, Francie a Německa totiž problematika mezi Trumpovou administrativou a Tureckem nespočívá tolik v ekonomických otázkách, respektive výši příspěvku do NATO²⁶, jako spíše ve vojenském rázu samotného turecko-amerického partnerství.

---

²⁶ Z tabulky v příloze č. 1 vyčteme, že výše tureckého příspěvku na kolektivní obranu v rámci NATO od roku 2014 vzrostla roku 2019 až na hranici 1,89 % HDP, což už se téměř dotýká Donaldem Trumpem určené 2% hranice.

Závěr

V oblasti obrany a bezpečnosti, Spojené státy americké představují pro Evropu již celá desetiletí klíčového partnera. Právě ve Spojených státech vznikla myšlenka vytvoření vojenského paktu, který by sdružoval Evropu a USA v jedné bezpečnostní organizaci. Když roku 1949 vznikla Severoatlantická aliance, po dlouhou dobu vyvažovala negativní podněty přicházející z Východu. Po skončení studené války se mohlo zdát, že NATO ztratilo svůj význam. Ano, ztratilo svůj prvotní význam. Brzy se ovšem ukázalo více než zapotřebí, aby byly USA propojeny s Evropou v jedné alianci a všechny členské státy tak mohly společně čelit novým bezpečnostním výzvám, které s sebou přinesla nová éra. Spojenci NATO tak společně začali bojovat především proti terorismu a dalším vnějším hrozbám.

Od svého vzniku bylo NATO podporováno Spojenými státy americkými a jejich státníky. Ať už finančně nebo verbálně, USA vždy vyzdvihovalo význam společné aliance. Všichni američtí představitelé si byli vědomi účelnosti a opodstatněnosti vojenské organizace. Obzvláště poslední Trumpův předchůdce v úřadu amerického prezidenta Barack Obama vnímal své evropské spojence spíše jako přátele, na které se mohou spolehnout. Důvěra tak prorůstala mezi oba kontinenty.

Vzájemné propojení mezi spojenci v rámci NATO zavrávalo s nástupem Donalda Trumpa do funkce amerického prezidenta v roce 2017. Již dříve Trump ostře kritizoval NATO po bezpečnostní i ekonomické stránce, to se ovšem umocňovalo, čím blíže se ocital převzetí prezidentského aparátu. V době jeho kandidatury již rostly obavy o budoucí směřování společné aliance. S Trumpovým nástupem do funkce se však zdálo, že kritika ustala. Bohužel ne na dlouho a Trumpovi se tak podařilo rozdmýchávat vody transatlantického partnerství.

Velká Británie sdílí se Spojenými státy tzv. *special relationship*. Po dlouhou dobu jsou tyto dvě země stěžejními spojenci jak v NATO, tak v dalších paktech, které mezi sebou země uzavřely, vycházejíc z tradičního dobrého

vztahu. V roce 2016 Velkou Británií přeletěla vlna referend, zda odejít z uspořádání Evropské unie či nikoliv. Vlivem tzv. Brexitu následně v Británii došlo ke změnám ve vedení vládnoucí Konzervativní strany a premiérkou Velké Británie se stala Theresa Mayová. Tu později ovšem Donald Trump kritizoval za její snahu vyjednat měkčí verzi dohody o odchodu z EU, i přes jeho doporučení a rady, které Mayová neuposlechla. S Borisem Johnsonem, jehož po rezignaci Theresy Mayové kolegové v Konzervativní straně zvolili na post britského premiéra, Donald Trump velice sympatizuje. Sám ho dokonce označil za „britského Trumpa“. I přes občasné otřesy ve vzájemných vztazích tradice onoho zvláštního vztahu mezi oběma členskými státy NATO nebyla porušena. Velká Británie i USA nadále spolupracují na společné obraně zejména výměnou odborníků, navíc obě země sužují zkušenosti s terorismem, vůči němuž se tak bok po boku vymezují v rámci NATO. Lze tedy předpokládat, že pokud Británie bude i do budoucna přispívat více než dvěma procenty HDP do společné obrany, jak si Donald Trump přeje, pozitiva v relacích mezi zeměmi budou vždy převažovat nad negativy a partnerství Velké Británie a Spojených států amerických tak nemůže nic vyvrátit.

Oproti tomu ovšem vztahy mezi Francií a USA v posledních letech zaznamenaly prudké ochlazení. S nástupem Donalda Trumpa do úřadu začaly napříč Francií zaznívat obavy z rozkolu dlouho budovaných partnerských vztahů. Nově zvolený francouzský prezident Emmanuel Macron navíc ani zdaleka nesympatizoval s Donaldem Trumpem tak jako například britský premiér Boris Johnson a mezi oběma zeměmi došlo k poměrně nemalým potyčkám na sociálních sítích v rámci Trumpovy oblíbené twitterové diplomacie. Emmanuel Macron poté zmínil potřebu Francie být i nadále americkým spojencem, ne však jejich poddaným. I přesto se však mezi Francií a USA nadále udržuje dlouholetá spolupráce v podobě výměny personálu a šíření know-how mezi partnery. Kvůli nadměře teroristických útoků ve Francii i USA navíc oba spojence pojí i společný boj proti terorismu. Pokud do budoucna Francie navýší procento příspěvku do společné obrany v rámci NATO, dá se předpokládat, že utichne i Trumpova kritika, která je povětšinou právě takového ekonomického rázu.

S Německem pojí Spojené státy americké vysoká míra spolupráce, která od dob ukončení studené války a znovusjednocení Německa narůstá na síle. Světový mír, svoboda, bezpečnost, kolektivní obrana a neutichající boj proti terorismu. To všechno jsou oblasti, v nichž spolu oba partneři spolupracují. Německo poskytuje zázemí pro americké základny, obě země si vyměňují informace a společně nabývají vědomostí. V době, kdy Donald Trump nastoupil do funkce amerického prezidenta, ovšem dle průzkumů výrazně klesla důvěra německého obyvatelstva k americké administrativě. K jejímu navýšení zajisté nepřispěla ani následná kritika německé kancléřky Angely Merkelové za její proimigrační politiku a hlavně za údajně nedostatečné přispívání financí do společného rozpočtu NATO. Když se proti takovým Trumpovým výrokům Merkelová ohradila, propast mezi dlouholetými spojenci byla téměř hmatatelná. Situace dokonce přivedla německou kancléřku k myšlenkám vybudování společné evropské armády, jelikož na americkou již nechtěla dále spoléhat. Vývoj celkového německo-amerického vztahu lze do budoucna jen těžko předurčit. Můžeme pouze doufat, že nastane jakýsi zlom, a vzájemné vztahy se přestanou dále ochlazovat. Takový převratný bod může nastat, uvědomí-li si obě mocnosti, že jejich spolupráce je klíčovým faktorem pro zachování míru a bezpečnosti po celém světě.

Turecko je již několik desítek let americkým spojencem, který se v NATO vydatně angažuje. Poskytuje totiž spojeneckým zemím centrum pro vzdělávání v oblasti obrany a bezpečnosti, stejně jako výcvik armád i civilistů. Zároveň disponuje obrovským vojenským potenciálem a druhou největší armádou v NATO, z čehož se odvíjí specifické postavení Turecka v bezpečnostní Alianci. Oficiálně sice Turecko sdílí západní hodnoty, jako jsou demokracie, svoboda, volný trh v ekonomice a respektování zákonů a lidských práv, fakticky ovšem tato hodnotová pojítka Turecka s USA nejsou zcela naplněna. Problémem je ale turecké vykládání si mezinárodního pořádku a závazků ustanovených v multilaterálních smlouvách. Podobně jako u předchozích zmíněných spojenců, i v Turecku došlo k ochlazení vztahu k USA s nástupem Donalda Trumpa do čela americké administrativy. Postupně se totiž Turecko naklonilo k Ruské federaci,

čímž samo předurčilo budoucí vývoj turecko-amerických vztahů v následujících letech. Problematika současného vztahu mezi oběma spojenci však neleží pouze v ekonomickém základu, jako u dříve zmiňovaných tří tradičních evropských mocností, proto musí být následující kroky podnikané americkou administrativou vůči Erdoganově Turecku velice promyšlené, aby nedošlo ke ztrátě klíčového partnera v oblasti jihovýchodní Evropy, potažmo Blízkého východu.

Díky analyzování vzájemných vztahů mezi čtyřmi světovými mocnostmi a Spojenými státy americkými jakožto spojenci v rámci Severoatlantické aliance vyšlo najevo, že by obecně všem členům NATO pomohlo, kdyby výše jejich příspěvků na společnou obranu dosahovala alespoň dané 2% hranice HDP, na kterou Donald Trump opakovaně upozorňuje. Tím by se pravděpodobně snížilo aktuální napětí mezi USA a těmi, kdo nepřispívají takovou mírou do společného rozpočtu Aliance. Zároveň je zapotřebí, aby si všichni spojenci uvědomili, že rozkoly uvnitř Aliance ji přirozeně oslabují, a že všechny členské státy sdílí v rámci NATO totožné hodnoty, které je potřeba společně bránit a pomocí nichž může být podstata Severoatlantické aliance naplněna.

Seznam použité literatury a zdrojů

Administration of Barack Obama (2011). *Remarks at a Welcoming Ceremony for Chancellor Angela Merkel of Germany*. 7. 6. 2011 (<https://www.govinfo.gov/content/pkg/DCPD-201100423/html/DCPD-201100423.htm>, 25. 3. 2020).

Al Jazeera (2018). *Macron brushes off Trump attack: US alliance deserves 'respect'*. 14. 11. 2018 (<https://www.aljazeera.com/news/2018/11/macron-brushes-trump-attacks-alliance-deserves-respect-181114201107458.html>, 30. 3. 2020).

Al Jazeera (2019). *Erdogan: No step back from S-400 deal with Russia*. 4. 6. 2019 (<https://www.aljazeera.com/news/2019/06/erdogan-step-400-deal-russia-190604063857003.html>, 30. 3. 2020).

Associated Press in Paris (2018). *Trump and Macron seek unity before armistice centenary*. *The Guardian*. 10. 11. 2018 (<https://www.theguardian.com/us-news/2018/nov/10/donald-trump-emmanuel-macron-seek-unity-armistice-centenary>, 20. 3. 2020).

Ataman, Muhittin (2018). *Turkey in 2019: From an emerging economy to an emerging power*. *Daily Sabah*. 31. 12. 2018 (<https://www.dailysabah.com/columns/ataman-muhittin/2018/12/31/turkey-in-2019-from-an-emerging-economy-to-an-emerging-power>, 13. 5. 2020).

BBC News (2014). *France launches first air strikes on IS in Iraq*. 19. 8. 2014 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29277630>, 19. 3. 2020).

BBC News (2015). *Paris attacks: What happened on the night*. 9. 12. 2015 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>, 16. 3. 2020).

BBC News (2016). *Timeline: Attacks in France*. 26. 7. 2016 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-33288542>, 17. 3. 2020).

BBC News (2017). *Trump travel ban: Thousands join protests across UK*. 30. 1. 2017 (<https://www.bbc.com/news/uk-38800337>, 9. 3. 2020).

BBC News (2019). *Nato summit: PM hails 'solidarity' after anniversary talks*. 4. 12. 2019 (<https://www.bbc.com/news/election-2019-50653296>, 15. 3. 2020).

Belkin, Paul (2018). France and U.S.-French Relations: In Brief. *Congressional Research Service*. 19. 4. 2018 (<https://fas.org/sgp/crs/row/R45167.pdf>, 20. 3. 2020).

Ben-Meir, Ilan (2015). That Time Trump Spent Nearly \$100,000 On An Ad Criticizing U.S. Foreign Policy In 1987. *BuzzFeed News*. 10. 7. 2015 (<https://www.buzzfeednews.com/article/ilanbenmeir/that-time-trump-spent-nearly-100000-on-an-ad-criticizing-us>, 10. 2. 2020).

Bond, Ian (2018). Has the last trump sounded for the transatlantic partnership? *Centre for European Reform*. 4. 5. 2018 (https://issuu.com/centreforeuropeanreform/docs/pbrief_trans_trumpib_4.5.18, 29. 12. 2019).

Borger, Julian (2017). In pledging to put 'America first', Trump holds the world at his mercy. *The Guardian*. 20. 1. 2017 (<https://www.theguardian.com/world/2017/jan/20/trump-inauguration-america-first-foreign-policy>, 15. 2. 2020).

Borger, Julian (2018). Trump says Macron's call for European army is 'insulting'. *The Guardian*. 9. 11. 2018 (<https://www.theguardian.com/us-news/2018/nov/09/trump-paris-macron-peace-forum>, 20. 3. 2020).

Borger, Julian (2019). 'Whimsical, uninformed': French ambassador's parting verdict on Trump. *The Guardian*. 19. 4. 2019 (<https://www.theguardian.com/us-news/2019/apr/19/whimsical-uninformed-french-ambassadors-parting-verdict-on-trump>, 20. 3. 2020).

Bozo, Frédéric – Fröhlich, Stefan a kol. (2017). Suspicious Minds: U.S.-German Relations in the Trump Era. *Transatlantic Academy*. Květen 2017 (file:///C:/Users/ja/Downloads/Suspicious_Minds_Final_edited.pdf, 23. 3. 2020).

Britton, Bianca – Pleitgen, Frederik (2019). Angela Merkel stands in 'solidarity' with congresswomen attacked by Trump. *CNN*. 19. 7. 2019 (<https://edition.cnn.com/2019/07/19/europe/angela-merkel-annual-conference-intl-grm/index.html>, 25. 3. 2020).

Budowsky, Brent (2018). Reagan would denounce Trump's attacks on NATO, democratic allies. *The Hill*. 3. 7. 2018 (<https://thehill.com/opinion/national-security/395319-reagan-would-denounce-trumps-attacks-on-nato-democratic-allies>, 14. 2. 2020).

Buncombe, Andrew (2019). Trump say he 'feels badly' for Theresa May despite repeatedly criticising her over Brexit. *Independent*. 24. 5. 2019 (<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/trump-theresa-may-resign-brexit-press-conference-today-uk-visit-a8929531.html>, 13. 3. 2020).

Calmes, Jackie (nedat.). Donald Trump: Campaigns and Elections. *UVA – Miller Center* (<https://millercenter.org/president/trump/campaigns-and-elections>, 11. 2. 2020).

Consilium Europa (Oficiální internetové stránky Rady EU a Evropské rady) (2016). *Summit NATO, Varšava (Polsko), 8.—9.července 2016*. 8. 7. 2016 (<https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2016/07/08-09/>, 11. 3. 2020).

Chrisafis, Angelique (2017a). Trump visit to Paris ends without large demonstrations. *The Guardian*. 14. 7. 2017 (<https://www.theguardian.com/us-news/2017/jul/14/trump-visit-to-paris-trouble-free-as-macron-rolls-out-the-red-carpet>, 20. 3. 2020).

Chrisafis, Angelique (2017b). Macron pulls out all the stops on Bastille Day as Trump leaves satisfied. *The Guardian*. 14. 7. 2017

(<https://www.theguardian.com/world/2017/jul/14/macron-pulls-out-all-stops-bastille-day-parade-trump-france>, 20. 3. 2020).

ČT 24 (2016a). *Trump chce Islámskému státu vypnout internet a mění svůj postoj k NATO*. 16. 8. 2016 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1877112-trump-chce-islamskemu-statu-vypnout-internet-a-meni-svuj-postoj-k-nato>, 15. 2. 2020).

ČT 24 (2016b). *Turci žádají pro pučisty trest smrti. „Cokoliv lidé chtějí, v demokracii dostanou,“ řekl Erdogan*. 17. 7. 2016 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1849376-turci-zadaji-pro-pucisty-trest-smrti-cokoli-lide-chteji-v-demokracii-dostanou-rekl>, 28. 3. 2020).

Dews, Fred (2016). Making sense of NATO on the US presidential campaign trail. *Brookings.edu*. 29. 7. 2016 (<https://www.brookings.edu/blog/brookings-now/2016/07/29/making-sense-of-nato-on-the-us-presidential-campaign-trail/>, 11. 2. 2020).

Duffin, Erin (2019). Number of military personnel in NATO countries 2019. *Statista*. 9. 8. 2019 (<https://www.statista.com/statistics/584286/number-of-military-personnel-in-nato-countries/>, 13. 5. 2020).

Ellyatt, Holly (2019). Is Boris Johnson really Britain's answer to Donald Trump? It's not that simple. *CNBC*. 24. 7. 2019 (<https://www.cnn.com/2019/07/24/what-do-trump-and-boris-johnson-have-in-common.html>, 15. 3. 2020).

Fontanella-Khan, Amana (2016). Fethullah Gülen: Turkey coup may have been 'staged' by Erdoğan regime. *The Guardian*. 16. 7. 2016 (<https://www.theguardian.com/world/2016/jul/16/fethullah-gulen-turkey-coup-erdogan>, 28. 3. 2020).

France 24 (2016). *French President Hollande says Donald Trump is 'sickening'*. 3. 8. 2016 (<https://www.france24.com/en/20160803-donald-trump-makes-me-sick-says-hollande>, 19. 3. 2020).

France 24 (2018). *Trump slams Macron, France in burst of tweets after Paris visit*. 13. 11. 2018 (<https://www.france24.com/en/20181113-usa-trump-macron-france-burst-tweets-paris-visit-twitter-wwi-wwii-germany-wine>, 20. 3. 2020).

GOV.UK (nedat./a). *UK and NATO* (<https://www.gov.uk/world/uk-joint-delegation-to-nato/news>, 13. 3. 2020).

GOV.UK (nedat./b). *British Defence Staff in the USA* (<https://www.gov.uk/world/organisations/british-defence-staff-in-the-usa>, 13. 3. 2020).

Gramer, Robbie (2017). *Mattis Issues Ultimatum to NATO*. *Foreignpolicy.com*. 15. 2. 2017 (<https://foreignpolicy.com/2017/02/15/mattis-issues-ultimatum-to-nato-transatlantic-defense-security-under-trump-brussels/>, 15. 2. 2020).

Hirsh, Michael (2019). *How Trump Practices 'Escalation Dominance'*. *Foreign Policy*. 19. 4. 2019 (<https://foreignpolicy.com/2019/04/19/how-trump-practices-escalation-dominance/>, 20. 3. 2020).

House of Commons (2018). *Oral evidence: The indispensable ally? US, NATO and UK Defence relations*. *Defence committee*. 5. 3. 2018 (<http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidencedocument/defence-committee/the-indispensable-ally-us-nato-and-uk-defence-relations/oral/79792.html>, 8. 3. 2020).

Infratest dimap (2017). *ARD – DeutschlandTREND*. *Únor 2017* (https://www.infratest-dimap.de/fileadmin/user_upload/dt1702_bericht.pdf, 23. 3. 2020).

Ingber, Sasha (2018). *Trump Says Extraditing Turkish Cleric Fethullah Gulen Is 'Not Under Consideration'*. *NPR*. 17. 11. 2018 (<https://www.npr.org/2018/11/17/668898939/trumps-says-extraditing-turkish-cleric-fethullah-gulen-is-not-under-consideratio>, 28. 3. 2020).

ITV News (2017). Theresa May says Donald Trump is '100% behind Nato'. *YouTube.com*. 27. 1. 2017 (<https://www.youtube.com/watch?v=2nLc-FjCx4A>, 9. 3. 2020).

Karnitschnig, Matthew (2016). America's special relationship. *POLITICO*. 22. 4. 2016 (<https://www.politico.eu/article/americas-special-relationship-germany-barack-obama-angela-merkel-change-suspicion/>, 23. 3. 2020).

Kirisci, Kemal – Tuygan, Ali (2016). U.S.-Turkey relations under Trump may hinge more on Turkey than on Trump. *Brookings.edu*. 30. 11. 2016 (<https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2016/11/30/u-s-turkey-relations-under-trump-may-hinge-more-on-turkey-than-on-trump/>, 28. 3. 2020).

Kulidakis, Thomas (2019). NATO v Erdoganově pasti. *iROZHLAS*. 5. 12. 2019 (https://www.irozhlas.cz/komentare/summit-nato-turecko-na-summitu-nato-erdogan-a-nato-nato-turecko_1912051011_ban, 30. 3. 2020).

Langfitt, Frank (2016). What Does Trump's Victory Mean For NATO? *NPR*. 11. 11. 2016 (<https://www.npr.org/sections/parallels/2016/11/11/501679342/natos-relevance-will-his-administration-intervene>, 15. 2. 2020).

MacAskill, Ewen (2018). Angela Merkel hits back on Donald Trump at Nato summit. *The Guardian*. 11. 7. 2018 (<https://www.theguardian.com/us-news/2018/jul/11/nato-summit-donald-trump-says-germany-is-captive-of-russians>, 25. 3. 2020).

Matthews, Dylan (2016). Turkey's coup: the Gülen Movement, explained. *Vox*. 13. 8. 2016 (<https://www.vox.com/2016/7/16/12204456/gulen-movement-explained>, 28. 3. 2020).

Meredith, Sam – Turak, Natasha (2018). Trump slams Germany at NATO summit: It's 'totally controlled by Russia'. *CNBC*. 11. 7. 2018 (<https://www.cNBC.com/2018/07/11/trump-slams-germany-at-nato-summit-says-its-a-captive-of-russia.html>, 25. 3. 2020).

McCurry, Justin (2016). Trump says US may not automatically defend Nato allies under attack. *The Guardian*. 21. 7. 2016 (<https://www.theguardian.com/world/2016/jul/21/donald-trump-america-automatically-nato-allies-under-attack>, 11. 3. 2020).

Ministry of Foreign Affairs (nedat./a). *Turkey's Relations with NATO* (<http://www.mfa.gov.tr/nato.en.mfa>, 26. 3. 2020).

Ministry of Foreign Affairs (nedat./b). *Relations between Turkey and the United States of America* (<http://www.mfa.gov.tr/relations-between-turkey-and-the-united-states-of-america.en.mfa>, 28. 3. 2020).

Mortimer, Caroline (2017). Nato's second biggest army just bought nearly £2bn of weapons from Russia. *Independent*. 12. 8. 2017 (<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/nato-army-buys-2-billion-dollars-weapons-from-russia-military-deal-a7942521.html>, 26. 3. 2020).

NATO (nedat.). *The United States and NATO* (https://www.nato.int/cps/en/natolive/declassified_162350.htm?selectedLocale=en, 28. 2. 2020).

NATO (2004). *Remarks by US President George W. Bush* at NATO Accession Ceremony in Washington D.C., USA. 29. 3. 2004 (https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_21295.htm?selectedlocale=en, 17. 4. 2020).

NATO (2016). *The Secretary General's Annual Report 2016*. 13. 3. 2017 (https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_03/20170313_SG_AnnualReport_2016_en.pdf#page=7, 13. 3. 2020).

NATO (2017). *Remarks by Donald Trump, President of the United States at the dedication of the 9/11 and Article 5 Memorial*. 25. 5. 2017 (https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/audio/audio_2017_05/20170525_170525f.mp3, 13. 3. 2020).

NATO (2019). *Germany steps up to lead NATO high readiness force*. 1. 1. 2019 (https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_161796.htm, 22. 3. 2020).

NATO Public Diplomacy Division (2019). *Defence Expenditure of NATO Countries (2013—2019)*. NATO. 29. 11. 2020 (https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_11/20191129_pr-2019-123-en.pdf, 15. 2. 2020).

Newton Dunn, Tom (2018). *TRUMP'S BREXIT BLAST*. Donald Trump told Theresa May how to do Brexit 'but she wrecked it' – and says the US trade deal is off. *The Sun*. 13. 7. 2018 (<https://www.thesun.co.uk/news/6766531/trump-may-brex-it-us-deal-off/>, 13. 3. 2020).

Norwich University Online (2017). *Isolationism and U.S. Foreign Policy After World War I*. 6. 11. 2017 (<https://online.norwich.edu/academic-programs/resources/isolationism-and-us-foreign-policy-after-world-war-i>, 27. 2. 2020).

Office of the Press Secretary (2006). *President Bush Discusses NATO Alliance During Visit to Latvia*. *The White House*. 28. 11. 2006 (<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2006/11/20061128-13.html>, 1. 3. 2020).

Office of the Press Secretary (2016a). *Remarks by President Obama and President Erdogan of Turkey After Bilateral Meeting at G20 Summit*. *The White House*. 4. 8. 2016 (<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/09/04/remarks-president-obama-and-president-erdogan-turkey-after-bilateral>, 28. 3. 2020).

Office of the Press Secretary (2016b). *Press Conference by President Obama after NATO Summit*. *The White House*. 9. 7. 2016 (<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/07/09/press-conference-president-obama-after-nato-summit>, 17. 4. 2020).

Oltermann, Philip – Borger, Julian – Boffey, Daniel (2018). *Trump says Germans 'turning against their leadership' over immigration*. *The Guardian*. 28.

6. 2018 (<https://www.theguardian.com/us-news/2018/jun/18/donald-trump-attacks-angela-merkel-saying-her-coalition-is-rocking>, 25. 3. 2020).

Parker, Ashley (2016). Donald Trump Says NATO is 'Obsolete,' UN is 'Political Game'. *The New York Times*. 2. 4. 2016 (<https://www.nytimes.com/politics/first-draft/2016/04/02/donald-trump-tells-crowd-hed-be-fine-if-nato-broke-up/?mtrref=www.nytimes.com&gwh=CE65C5A710D6D93C4A176412492C2598&gwt=pay&assetType=REGIWALL>, 11. 2. 2020).

Pfaltzgraff, Robert (2017). The Trump Administration and Europe. *College of Europe Policy Brief #4.17*. Duben 2017 (<http://aei.pitt.edu/93114/>, 29. 12. 2019).

Plaskin, Glenn (1990). The Playboy Interview With Donald Trump. *Playboy.com*. 1. 3. 1990 (<https://www.playboy.com/read/playboy-interview-donald-trump-1990>, 10. 2. 2020).

Post Opinions Staff (2016). A transcript of Donald Trump's meeting with The Washing Post editorial board. *The Washington Post*. 21. 3. 2016 (<https://www.washingtonpost.com/blogs/post-partisan/wp/2016/03/21/a-transcript-of-donald-trumps-meeting-with-the-washington-post-editorial-board/>, 11. 2. 2020).

Reeve, Richard (2018). UK-US Defence and Security Relations. *Oxford Research Group*. 31. 7. 2018 (<https://www.oxfordresearchgroup.org.uk/uk-us-defence-and-security-relations>, 15. 3. 2020).

Rerich, Jakub (2017). Zvláštní vztah USA a Velké Británie nebyl vždy idylický. *Český rozhlas Plus*. 30. 1. 2017 (<https://plus.rozhlas.cz/zvlastni-vztah-usa-a-velke-britanie-nebyl-vzdy-idylicky-6523946>, 9. 3. 2020).

Reuters (2017a). *Trump must be respected as U.S. president, says Germany's Merkel*. 23. 8. 2017 (<https://www.reuters.com/article/us-germany-election-merkel-trump-idUSKCN1B31U8>, 23. 3. 2020).

Reuters (2017b). *Trump says Merkel made 'catastrophic mistake' with refugee policy*. 15. 1. 2017 (<https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-interview-merkel-idUSKBN14Z0XH>, 25. 3. 2020).

Rice-Oxley, Mark – Kalia, Ammar (2018). How to spot a populist. *The Guardian*. 3. 12. 2018 (<https://www.theguardian.com/news/2018/dec/03/what-is-populism-trump-farage-orban-bolsonaro>, 31. 12. 2019).

Shapiro, Jeremy – Nick Withey (2009). Towards a Post-American Europe: A Power Audit of EU-US Relations. *European Council on Foreign Relations* (https://www.ecfr.eu/page/-/ECFR19_TOWARDS_A_POST_AMERICAN_EUROPE_-_A_POWER_AUDIT_OF_EU-US_RELATIONS.pdf, 29. 2. 2020).

Sloan, Stanley R. (2017). Donald Trump and NATO: Historic Alliance Meets A-historic President. *H-Diplo International Security Studies Forum*. 8. 6. 2017 (<https://issforum.org/ISSF/PDF/Policy-Roundtable-1-5AM.pdf>, 29. 12. 2019).

Sloan, Stanley R. (2018). *Transatlantic Traumas* (Manchester: Manchester University Press).

Soussi, Alasdair (2017). The UK and US: The myth of the special relationship. *Al Jazeera*. 27. 2. 2017 (<https://www.aljazeera.com/indepth/features/2017/02/uk-myth-special-relationship-170221082834995.html>, 13. 5. 2020).

Struyk, Ryan (2017). President Trump on NATO: 'It's no longer obsolete'. *ABC News*. 12. 4. 2017 (<https://abcnews.go.com/Politics/president-trump-nato-longer-obsolete/story?id=46748789>, 11. 2. 2020).

TheJournal.ie (2018). *'Europe must take our fate into our own hands': Angela Merkel calls for future creation of European army*. 13. 11. 2018 (<https://www.thejournal.ie/angela-merkel-european-army-4338231-Nov2018/>, 25. 3. 2020).

The Local (2019). *Crime in Germany at lowest level since reunification*. 2. 4. 2019 (<https://www.thelocal.de/20190402/crime-in-germany-at-lowest-level-since-reunification>, 25. 3. 2020).

The Obama White House (2012). *President Obama's Bilateral Meeting with President Francois Hollande of France*. 18. 5. 2012 (<https://www.youtube.com/watch?v=CMzzlIfgnQY>, 19. 3. 2020).

The Guardian (2017). *Angela Merkel: 'EU can't rely completely on the US and UK'* – video. 29. 5. 2017 (<https://www.theguardian.com/world/video/2017/may/29/angela-merkel-eu-cant-rely-completely-on-us-and-uk-video>, 23. 3. 2020).

The White House (nedat.). *Trump Administration Accomplishments* (<https://www.whitehouse.gov/trump-administration-accomplishments/>, 6. 3. 2020).

The White House (2017a). *Statement from the Press Secretary on President Donald J. Trump's Visit to France on Bastille Day*. 28. 6. 2017 (<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-press-secretary-president-donald-j-trumps-visit-france-bastille-day/>, 19. 3. 2020).

The White House (2017b). *Statement by President Trump on the Paris Climate Accord*. 1. 6. 2017 (<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-paris-climate-accord/>, 20. 3. 2020).

The White House (2018a). *Remarks by President Donald Trump at Press Conference After NATO Summit*. 12. 7. 2018 (<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-press-conference-nato-summit-brussels-belgium/>, 1. 3. 2020).

The White House (2018b). *Readout of President Donald J. Trump's Call with President Recep Tayyip Erdogan of Turkey*. 24. 1. 2020 (<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/readout-president-donald-j-trumps-call-president-recep-tayyip-erdogan-turkey-4/>, 29. 3. 2020).

Tolksdorf, Dominik (2017). The German Election and Donald Trump. *Foreign Affairs*. 16. 8. 2017 (<https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2017-09-16/german-election-and-donald-trump>, 23. 3. 2020).

Trump, Donald J. (2016). *Twitter*. 27. 3. 2016 (<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/714095595888238592>, 15. 2. 2020).

Trump, Donald J. (2017). *Twitter*. 4. 6. 2017 (<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/871328428963901440>, 19. 3. 2020).

UK Aid Direct (nedat.). *Priorities* (<https://www.ukaiddirect.org/about/fund-priorities/>, 13. 3. 2020).

U.S. Department of State (2019a). *U.S. Relations With France*. 4. 4. 2019 (<https://www.state.gov/u-s-relations-with-france/>, 16. 3. 2020).

U.S. Department of State (2019b). *U.S. Relations With Germany*. 4. 11. 2019 (<https://www.state.gov/u-s-relations-with-germany/>, 22. 3. 2020).

Vláda České republiky (2009). *Milníky NATO do vstupu České republiky do této aliance*. 10. 3. 2009 (<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/milniky-nato-do-vstupu-ceske-republiky-do-teto-aliance-54616/>, 28. 2. 2020).

Walker, Peter (2018). Donald Trump to almost entirely avoid London during UK visit. *The Guardian*. 6. 7. 2018 (<https://www.theguardian.com/us-news/2018/jul/06/donald-trump-to-avoid-london-during-uk-visit>, 13. 3. 2020).

Ward, Alex (2018a). 2 US allies are killing each other in Syria. It might be America's fault. *Vox*. 23. 1. 2018 (<https://www.vox.com/world/2018/1/23/16920606/turkey-afrin-syria-kurds-russia>, 30. 3. 2020).

Ward, Alex (2018b). Turkey releases US Pastor Andrew Brunson in a big win for Trump. *Vox*. 12. 10. 2018 (<https://www.vox.com/world/2018/10/12/17965126/turkey-pastor-brunson-trump-release>, 30. 3. 2020).

Weaver, Matthew (2019). Timeline: Donald Trump's feud with Sadiq Khan. *The Guardian*. 16. 7. 2019 (<https://www.theguardian.com/us-news/2019/jun/03/timeline-donald-trump-feud-with-sadiq-khan>, 19. 3. 2020).

Westcott, Ben (2017). Trump stresses 'close' relationship with Turkey in first call with Erdogan. *CNN*. 8. 2. 2017 (<https://edition.cnn.com/2017/02/08/politics/trump-erdogan-call/index.html>, 28. 3. 2020).

Willsher, Kim (2014). France bombs Isis depot in Iraq. *The Guardian*. 19. 8. 2014 (https://www.theguardian.com/world/2014/sep/19/france-bombs-isis-depot-iraq-islamic-state?CMP=tw_t_gu, 19. 3. 2020).

Wintour, Patrick (2019). Angela Merkel criticises US isolationism, urging 'win-win solutions'. *The Guardian*. 16. 2. 2019 (<https://www.theguardian.com/world/2019/feb/16/angela-merkel-criticises-us-isolationism-urging-win-win-solutions>, 25. 3. 2020).

Winstonchurchill.org (nedat.). *The Sinews of Peace ('Iron Curtain Speech')* (<https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1946-1963-elder-statesman/the-sinews-of-peace/>, 4. 3. 2020).

World Bank (2019). *The World Bank in Turkey*. 18. 10. 2019 (<https://www.worldbank.org/en/country/turkey/overview>, 26. 3. 2020).

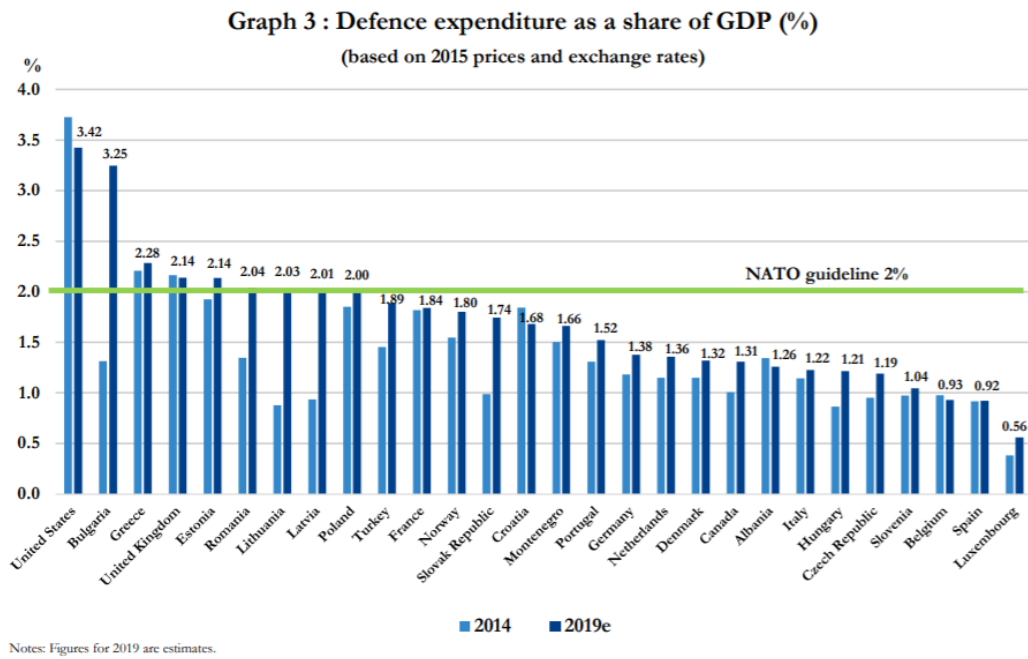
Zarka, Jean-Claude (1997). *NATO* (Paříž: Presses Universitaires de France).

Resumé

This bachelor thesis is an analysis of the development of mutual relations between selected NATO allies under the administration of the current American President Donald Trump in the 2017—2019 period. The aim of this study is to demonstrate the influence and strength which the American President has at his disposal in his office and what the reflections of his manners in such an important security organization as the NATO are. The first two chapters of the thesis introduce the reader to the issue of U.S.-NATO relations, to make him understand the following text. The first chapter explains the reader why the United States has been so keen on active engagement in the NATO for decades now and how the United States perceives the NATO and its allies. The following chapter is dedicated to Donald Trump taking the office of the American President and to an immediate change of relations between the United States and its partners in Europe. In the final chapter, I pay attention to four key American partners in Europe and traditional and rising world powers – Great Britain, France, Germany and Turkey. The case studies of these countries demonstrate how much Donald Trump’s administration changed the mutual relations, which had been established and solidified between the allies over 70 years of NATO existence.

Přílohy

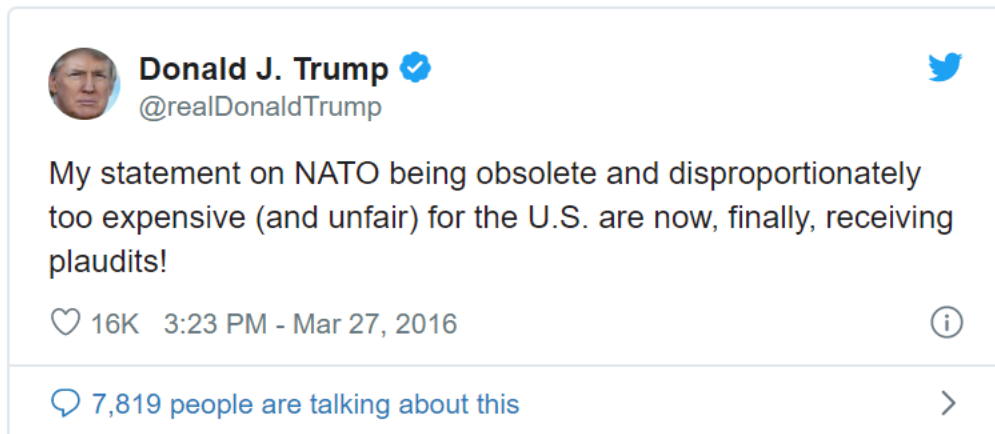
Příloha č. 1: Výdaje na obranu v rámci NATO mezi lety 2014—2019

Zdroj: NATO Public Diplomacy Division (2019)

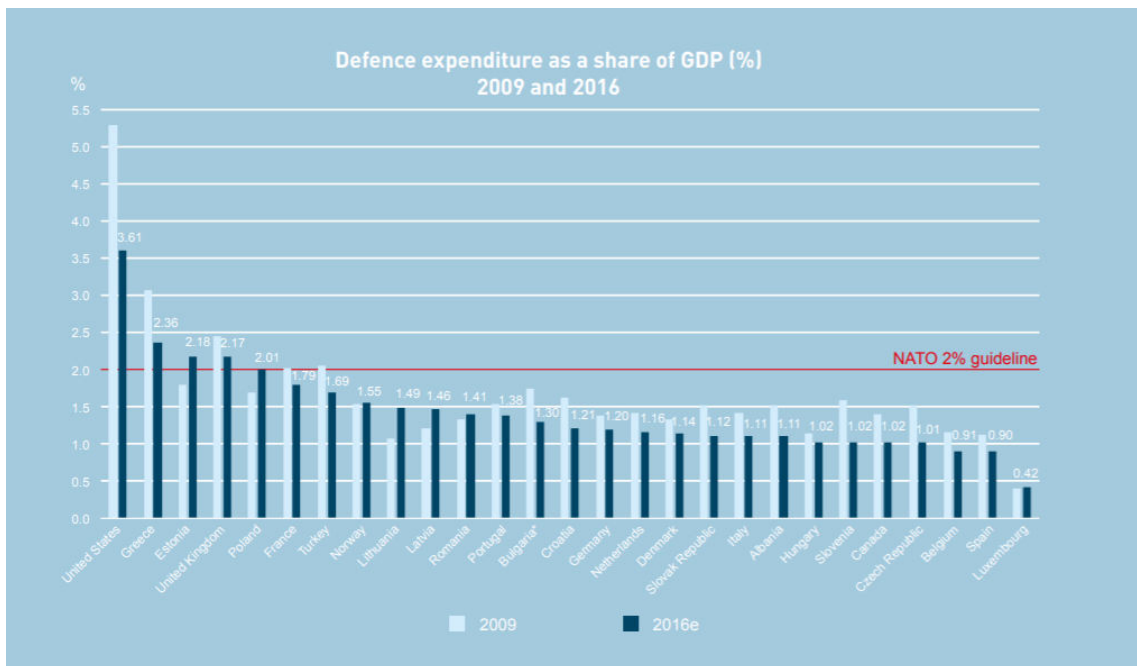

Příloha č. 2: Twitterový příspěvek Donalda Trumpa z března 2017

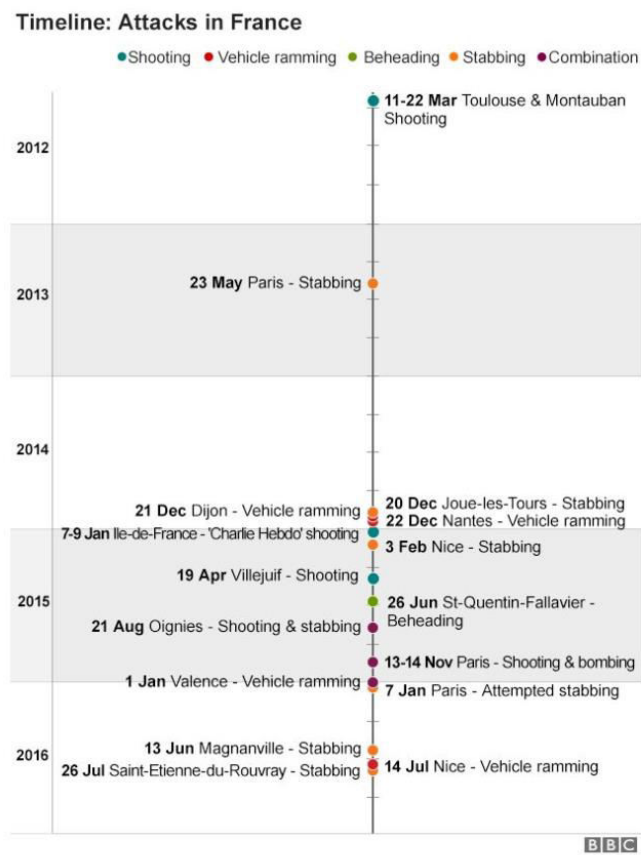
Zdroj: Donald J. Trump (2016)

Příloha č. 3: Výdaje členů NATO na obranu jako podíl HDP (%) v roce 2009 a 2016

Zdroj: NATO (2016)

Příloha č. 4: Časová osa teroristických útoků ve Francii

Zdroj: BBC News (2016)

Příloha č. 5: Twitterový příspěvek Donalda J. Trumpa z června 2017

Zdroj: Donald J. Trump (2017)